

"Jelte van der Kooi (1965) is schrijver, verteller en denker buiten de bestaande kaders. Hij brengt in zijn werk organisaties en mensen in beweging, verbindt door te prikkelen en te spelen met nieuwsgierigheid. Wie hij werkelijk is, lees je tussen de regels door. Met deze verse novel sluipt hij door hoofden waarbij hij net genoeg vertelt om je eigen beeld te vormen. Dat maakt dat dit wederom een verhaal is dat je lang bijblijft."

Dit boek bied ik je gratis aan. Voor niets.

Er is geen redacteur met een scherpe pen overheen gegaan. Geen vormgever. Dat ben jij! Mocht je in de tekst iets tegenkomen dat niet klopt, taalkundig onjuist is of te veel vragen onbeantwoord laat reageer dan en ik zal, waar mogelijk, de tekst aanpassen.

En wanneer je het hebt gelezen laat dan weten wat je van mijn boek vindt; deel het en spreek erover. Recenseer het. Ik heb inmiddels door dat veel lezers graag een recensie schrijven.

Veel leesplezier.

Jelte

Friso

Mijn leven is overzichtelijk.
Een moeder die Beatrix heet
en Mabel, mijn Mijn.
Samen laten we onze meiden groeien.
Ik ben
al vierenzeventig jaar Friso
en over een half uur
ga ik skiën met Florian
omdat ik wil weten van de stilte
die om me is
op het moment
vlak voor ik van de berg
naar beneden ga.
Ik wil altijd weten.
Mabel zegt
dat de sneeuw zo zacht is
dat het hard kan aanvoelen
en zwart en glad
en duister.
Ze heeft er vanmorgen naar gekeken
met de dromerige ogen
waarin ik graag verdwijn
als onze wimpers in elkaar grijpen.
Mabel vindt
dat ik een goede skiër ben.
Ik bloosde volgens mij
toen ze het in mijn oor lispelde
zoals ik altijd bloos
bij alles wat ze zegt.
Nou ja.
Bij bijna alles.
Tot later papieren bootje.
Tot zo.

Mabel

Ik sluip door je hoofd
terwijl ik mijn best doe
om je niet wakker te maken.
Je slaapt, Friso.
Ik ben op zoek naar je dromen
maar ze zijn onzichtbaar
alsof ze zich hebben verstopt.
Mijn gedachten dwalen in je hoofd
maar ze bereiken je niet.
Het is net of je aan een overkant staat
en naar jezelf kijkt
zonder dat je inziet
dat je niet hier staat
maar daar.
Ik zie je worsteling,
je onrust.
Je woelen en de paniek
achter je gesloten ogen
of is het mijn onrust?
Ik zou jouw gedachten
willen laten dromen.
Ik zou ze willen overnemen
om ze voor je te rangschikken
opdat je straks weer zelf
de mooiste gedachten droomt.

Friso

Er sluipt iemand
op kousenvoeten
door mijn hoofd.
Bijna onopgemerkt
vrijwel onhoorbaar
en niet te voelen.
Toch weet ik het zeker
zonder dat ik voel wie het is.
Ben jij het, mama?
Of jij, Mabel?
Niet weten
maakt het vinden leuker.
Vertel het me niet,
antwoord niet,
laat me vinden
tussen mooie gedachten
en uitgedroomde dromen.
Uiteindelijk zie ik je
waarna ik weet
wat ik nu niet weet -
en nog niet hoeft te weten
want wie op kousenvoeten
door mijn hoofd sluipt
heeft een reden
om zich niet bekend te maken.

Mabel

Ik heb nieuwe zinnen gevonden.
Woorden,
dromen
en herinneringen.
Ze zijn, Friso,
een optelsom
van op een rij gezette gedachten.
Van losse dagboekflarden
die we hebben gelezen
om er achter te komen
wie je nog meer bent
op de momenten
dat je de rust nam
om naar jezelf te kijken.
Ik weet dat jouw traagste gedachten
nog veel sneller gaan
dan de snelste manier van schrijven.
Ik wil je gedachten graag samenvatten
en mijn woorden toevoegen
aan de woorden die je schreef.
Op die manier wil ik het nieuwe verhaal
aan je voorlezen.
Ik wil nieuwe gedachten toevoegen
aan je dromen
wil de gedachten aanvullen
vanaf het moment
dat jouw gedachten
je dromen
even stilstonden.
Ik weet niet
in welke volgorde je je dagboekflarden schreef.
Er staat geen datum bij
en ik vind ze overal
waar jij ze voor jezelf
hebt achtergelaten
Ik vond ze zonder zoeken
en denk dat het jou helpt
als ik ze aan je voorlees
samen met mijn gedachten er tussen door.
Ik weet niet altijd hoe je je voelde
toen je ze schreef
en je dromen of werkelijkheden samenvatte.
Ik lees jouw gedachten, Friso
en misschien geef ik je nieuwe woorden
waardoor je gaat begrijpen
waarom ik rondloop
in jouw hoofd.
Ik laat je kijken naar mijzelf
zoals ik nu kijk naar jou
en je dagboekwoorden,

jouw dromen
en herinneringen
lieve, lieve Friso.

Mabel

Ik weet het.

Ik ga uiteindelijk
ook die kamer
in je hoofd openen.

Dat weet ik.

Maar ik wacht er nog even mee.

Het liefst tot het moment

dat ik zeker weet

dat je er klaar voor bent.

Eerst moet ik je laten zien

wat er nog meer is.

Ik denk

dat je veel niet meer weet

of veel nog niet weet.

Vergeeten

weggestopt

opgeborgen

in die laatste kamer.

Ik weet het.

Ik heb de sleutels

en de rust

om te kijken

te beschrijven

en te ontrafelen

waar jij een andere rust hebt

dan ik

en niet van een afstand kan kijken

naar jezelf

en wat je bezig houdt.

Dat weet ik.

Ik open die laatste kamer

als het tijd is

om hem te ontsluiten.

Maar nu nog niet.

Ik bereid je er rustig voor

op wat je niet meer weet

of nog niet weet.

Friso

Ik lig bij de sloot
die ik mijn sloot noem.
Meestal lig ik op mijn rug
staar ik met mijn ogen dicht.
Dat is wat ik doe.
Gewoon, omdat het kan.

Friso

Ik blijf hier bij mijn sloot.
De drang om weg te gaan is er niet.
Nooit gehad.
Hier ken ik de wind
en ze kent mij.
Ik ken de struiken
en de doorns die me vangen
als ik probeer te ontsnappen
wanneer ik meer dan genoeg
bramen heb gegeten.
Rond dit dorp
speel ik mijn spel
ontdek ik Mabel
als ze mij ontdekt.
Hier zwerf ik geluidloos met mijn moeder,
luister ik
naar haar warme verhalen
die soms zwart maar meestal wit zijn.
Ik zing met de wind
die langs me gaat,
me op mijn schouders tikt
waarop ze fluitend
naar de overkant van de sloot vertrekt.
Mij laat ze achter
omdat ze weet
dat ze me hier weer vindt.
Dat is makkelijk.
Ze hoeft niet te zoeken.
Ze vindt
en ik laat me vinden.

Friso

Ik zing met de wind
ze blaast wat lucht in mijn mond.
Ik proef de geur
van de overkant
die ze meebrengt
en voel me thuis.
Het zijn geuren van lang geleden.
Ik gorgel ze geluidloos
en slik ze door.
Nieuwe lucht
blaas je naar binnen.
Ik bol mijn wangen en schreeuw
woorden die ik niet kende.
Je neemt ze mee, wind,
mijn woorden
en je schaterlacht.
Ik krijg de hik
omdat ik te snel
woorden vol herinnerende geuren
heb doorgeslikt.
Ik lach hikkend
blijf staan
met mijn hoofd door jou omarmd, wind.
Geuren om me heen.
Ik wil ze thuisbrengen
en toch ook niet.
Ik wil hier blijven.
Alleen en zingend
met de wind
die bollend blaast
binnen de blauwe kleur
die ik veeg
buiten de lijntjes van de wolken.

Friso

Honderddertien ganzen gakken
het luchtruim vol.
Ze praten met me
door elkaar.
Ik luister
maar kan ze niet verstaan.
Ik schreeuw terug
Gooi mijn longen leeg.
Een moment zijn ze stil.
Dan begint het weer, het gakken.
Ze maken grapjes.
Ik weet het.
Ik ken ze.
Ginnegappende ganzen zijn het
alleen omdat ik het zo leuk vind
om ginnegappende ganzen te zeggen.
Mabel heeft niets
met ginnegappende ganzen.
Zij heeft geen oog
zoals ik dat heb
voor verder trekkende
ginnegappende ganzen
die stil zijn
op het moment dat ik schreeuw.

Mabel

De wind is vertrokken
naar de overkant van de sloot
samen met de honderddertien ganzen.
De leegte die ze achterlaten
maakt zomaar dat ik
rondloop in je hoofd.
Ik dwaal er wat rond.
Ik laat alles wel staan
waar het stond.
Ik verplaats niets.
Je weet dat ik niet ga slepen
met zware gedachten,
niet zeulen
met grijze herinneringen.
Ik doe niets dan kijken
in verwondering.
Er zijn toch geen kamers.
Er zijn geen wanden
dan de wanden
die ik zelf neer zet.
Ik ga met mijn vingers over die wanden.
Ik schrijf zonder woorden achter te laten.
Dat is wat ik kan.
Je gedachten.
Ik zie ze
en je laat ze zien
zonder dat je je er bewust van bent
dat je ze laat zien.
Ik pak het moment
dat jij er niet bent.
Het moment
dat je danst met de wind
en schreeuwt tegen de ganzen.
Je voelt het.
Ik weet het.
Soms vang je een glimp van me op
als ik kom en jij gaat.
Dan zie je mijn schaduw
die aan me vooraf gaat
als ik slenter
met de zon in mijn rug
waardoor je mijn gezicht niet ziet.
Je ziet mijn vage contouren.
Wanneer ik dichterbij kom
en meer word dan een glimp
verdwijnt de zon
en word ik de schaduw
waarvan je soms wilt
dat ik er uit stap.

Mabel

Ik kijk in je hoofd
en zie dat het er onafgebroken waait,
geluidloos maar krachtig.
Ik lees, terwijl ik naar je kijk,
de woorden
die ik zelf met mijn vingers schreef
op de wanden die er niet zijn.
Ik lees ze zoals ze er staan.
Ik geef er betekenis aan
maak een verbinding met jouw werkelijkheid.
Ik wil je de waarheid geven
maar jij moet die uit mijn woorden halen.
Daar hoef je niet meer voor te doen
dan te luisteren naar mijn stem
de woorden te voelen
die ik schrijf
in jouw nabijheid.
Je moet me vertrouwen
om de waarheid te vinden
die dicht bij jouw werkelijkheid ligt.
De wind danst stormachtig
en jij staat stil.
Om je heen
beweegt een wereld
omdat de aarde draait.
De wind danst in cirkels.
Ik probeer mijn hand
door een cirkel te steken
en verbreek daarmee
jouw stil zijn.
De wind danst niet meer.
Ik heb de dans overgenomen
doordat ik mijn hand uit stak
en een cirkel heb doorbroken
zoals jij verwacht dat ik
het waaien in je hoofd
laat stoppen
als ik binnen de cirkel
in het oog van je storm kom.

Friso

Ik schreeuw tegen de wind in.
'De wind kan waaien
maar weet ze ook dat ze waait?'
Dat houdt me bezig
en ik weet dat Mabel
van een afstand naar me kijkt.
Ze zit, zoals zo vaak,
tussen het bladerdek van haar boom.
Ik kijk heimelijk naar haar
zie dat ze zich laat zakken
uit haar boom.
Ze spreidt haar armen
rent terwijl ze met haar armen fladdert
springt bokkig over boomwortels
en vliegt als de wind.
Ik hoor een pruttelend geluid.
Dan is ze stil
terwijl haar armen verder fladderen
haar knieën verder heffen
boomwortels worden oversprongen
en de grond onder haar door zweeft.
'Ik leef
maar weet ik ook dat ik leef?'
vraagt ze
terwijl ze weer in haar boom klimt.
'Je bent vierenzeventig Friso,
en stelt vragen
die ik alleen maar kan beantwoorden
met mijn eigen vragen.'
Dat soort dingen stellen me gerust.
Dat Mabel vragen kan stellen
in plaats van antwoorden te geven.
Dat Mabel vragen stelt
en juist daarmee antwoorden geeft.
Dat ze leeft
en weet hoe dat voelt
om te leven.
Zo moet het dus ook zijn met de wind
die waait
terwijl ik me afvraag
of ze ook weet dat ze waait.

Friso

Mabel woonde in het mooie huis.
Niet dat het mooier was
dan dat van ons hoor.
Maar gewoon.
Het stond tussen de bomen van het bos
aan het eind van de stapstenen
die in een onvast patroon
als een pijl over de bosgrond
naar de voordeur wijzen.
Het huis wachtte stil
op niemand.
Ik ging niet door de voordeur.
Ook niet door de achterdeur,
klom niet langs de regenpijp omhoog
of door een onafgesloten raam naar binnen.
In het huis was vrolijkheid
en dans.
In het huis zongen
opgewekte wijsjes rond
met woorden vol liefde
die iedereen wil zingen,
waar iedereen naar wil luisteren.
Ik weet van het zingen
van het dansen door de nacht
in dat huis
zonder het glas
dat wel, soms verstikkend, om ons huis zat.
Mabel vertelde en ik luisterde
zonder terug te praten.
Zij zong haar woorden
op vrolijke wijsjes
en danste
zoals ik niet dansen kon
omdat ons huis van glas was
en elke stap die ik er zette
uitvergroot werd gevolgd.
Mabel lachte de vrolijkheid
van haar huis
over me heen.
Ik baadde in haar woorden
verdrong in de vrolijkheid
en ik wist
dat het binnen nog beter was.
Ik had genoeg
aan de vrolijkheid van Mabel.
Daarom hoefde ik niet naar binnen.
Mabel nodigde me niet uit.
Ze wist dat ik buiten zou blijven
wanneer ze me zou roepen.
En dus riep ze me nooit binnen

in het huis
aan het eind van de stapstenen.

Friso

Er zijn meer huizen vol vrolijkheid
in en rond het dorp.
Ik ken ze
en ik weet dat de vrolijkheid
opeens kan zijn verdwenen.
Die huizen waaruit de vrolijkheid is ontsnapt.
Je kunt ze makkelijk te herkennen.
Zo nu en dan
heeft elk van die huizen
een gat in het glas
van een ruit
aan de voorkant.
Daardoor ontsnapt de vrolijkheid.
Wanneer de steen,
niet de kiezel,
die zijn te glimmend,
door het zwarte glas gaat
houdt de vrolijkheid op.
Je moet er eigenlijk bij zijn
om het te horen
te voelen
te ondergaan.
De zee van wijsjes
van dans en zang
die het huis verlaat
op precies dat moment
wanneer de steen
de ruit laat barsten.

Friso

Er zijn geen kamers.
in mijn hoofd.
Er zijn geen wanden
dan de wanden
die ik zelf neer zet.
Je mag kijken, Mabel,
naar wie ik ben.
Je mag door me heen kijken
of langs me.
Je mag naar me staren.
Mag elke plek van mijn lichaam bestuderen
zolang je maar blijft zitten
in de kruin van de boom
waar je je eigen plek hebt gemaakt.
Er is hier in mijn hoofd geen gang
met kamers aan beide kanten
geen keuken
waarin pannenkoeken worden klaar gemaakt.
Geen slaapkamer
met een bed
waarop een deken ligt
die verwarmt in de winter
verkoelt in de zomer.
Je mag mijn hoofd binnen gaan, Mabel,
maar er zijn nog geen ramen
waar je doorheen kunt kijken,
waar vrolijkheid achter te vinden is.
Er is geen stoel
om op te zitten
geen kast met boeken
of foto's aan de muur.
Ik vraag me af of je ziet, Mabel,
hoe de binnenkant van mijn hoofd er uit ziet.
Er is daar alleen een plek
waar een huis kan staan.
Ik kan het inrichten
zoals ik het wil.
Ik kan het herinrichten
elke dag opnieuw.
Dat maakt mijn hoofd tot een lege plek.
Er is nog geen huis in mijn hoofd
waarin alles een vaste plek heeft.
Nog geen huis
waarin jij op een vaste plek woont.
Of dat ooit gaat gebeuren?
Uiteindelijk vast wel.
Maar niet vandaag
nog niet.
Misschien morgen
of overmorgen.

Friso

Ik hou van overgangen
die zo plotseling zijn
dat ik mijn best moet doen
om precies dat moment terug te halen
waarop het oude
plaats heeft gemaakt voor het nieuwe.

Ik hou van vrolijkheid
dat als een wijsje
met me meezingt.

Ik hou van het wijsje.

Ik hou van het wijsje.

Maar hoe vaker ik denk
dat ik van het wijsje hou
hoe moeilijker het is
om het wijsje zelf,
en haar woorden,
terug te laten komen
in mijn hoofd.

Het zingt rond zonder geluid
probeert de melodie tussen mijn oren te krijgen
maar dan zwijgt het.

Ik zwijg mee.

Samen zwijgen we naar elkaar
zoals wij naar elkaar zwijgen Mabel.

Ik hou van de stilte tussen ons in
maar soms duurt die te lang
en durf jij hem niet te doorbreken.

Of ik niet.

We staren dan en zeggen geen woorden.

Als het wijsje woorden zou zingen
dan zou de stilte tussen ons in weg zijn,
Mabel.

Dan zouden we allebei weer gaan zingen
om de stilte te doorbreken.

Maar ze zwijgt, het wijsje
en wij zwijgen mee.

Friso

Ik verwelkom de zon
omarm mijn hoofd
met mijn beide handen.
Het wijsje
dat stilletjes opgesloten zat
wuil ik weg.
Ik weet opeens
tijdens het wegwuiven
dat het een slaapliedje is.
Het verdwijnt zo snel
dat ik vergeet nog een keer
naar de woorden te zoeken.
Nu is het een vergeten herinnering
aan een slaapliedje
waarvan de woorden
en het wijsje alleen nog elkaar hebben.
Ze hebben mij niet nodig
om een slaapliedje te zijn.

Friso

Ik ben moe.
Ik lees mezelf
in mijn eigen ogen
terwijl ik weet
dat ik zo mijn oogleden laat zakken.
Wanneer dat gebeurt
ben ik uitgelezen
en zie ik mezelf niet meer.
Dan stop ik met schrijven
en met elk woord dat ik nog schrijf
bewijs ik mezelf
dat ik niet moe genoeg ben
om te gaan slapen.
Ik daag mijn hand uit
om woorden te schrijven
die ervoor zorgen
dat mijn oogleden open blijven.
Of ik schrijf gewoon met mijn ogen dicht
en kom er morgen achter
of dat wat ik schreef
nog na te lezen is.

Friso

Ik neem mezelf bij de hand.
Dat kan ik.
de zon zakt weg
en vindt de horizon.
Een rode gloed
brandt op mijn netvlies.
Ik neem mezelf bij de hand
en heb geen hand meer over
om voor mijn ogen te doen.
Ik staar in het vuur
draai mijn hoofd weg
voel de horizon in mijn rug
en loop terug
terwijl ik mezelf meeneem.
Ik voel hoe de laatste gloed
van de zon
door de horizon
wordt bedekt.
Het vuur dooft
maar gaat verder
in mijn starende ogen
die niets zien
en al helemaal geen horizon.

Friso

Niet te hard blazen maan
verwaai de mist nog niet
ze breit een deken voor me
vol warme gevoelens.

Ik ril.

De afdruk van de zon
die gebrand staat in mijn ogen
laat mijn ogen knippen.

De bries
die mijn wimpers veroorzaakt
verwaait de mist.

Hier sta ik
met de zon op mijn netvlies
de maan boven me
in een leeg landschap
zonder mist.

Met niet meer
dan een deken vol gevoelens
om mijn naakte lichaam.

Mijn kleren heb ik uitgedaan
vlak voor ik blootsvoets
over het pasgemaaide gras ging.

Ik heb alleen nog de vergeten herinnering
aan het slaapliedje
maar ze komt niet terug.

Ik wieg
en voel vrolijkheid
door mijn hoofd dansen.

Ik kijk om me heen,
zie geen steentjes
om door glas te gooien
om de vrolijkheid te laten ontsnappen.

Ik glimlach
en laat de vrolijkheid zitten.

Ik weet.

Ik heb haar nodig,
de vrolijkheid,
om het wijsje
de woorden

en het slaapliedje
terug te laten komen.

Friso

Ik zwem in de modder.
Achter ons huis
is een ondiepe poel
met zonbeschenen lauw water.
Ik baad
zonder kleren
zo naakt als naakt kan zijn.
Ik voel mezelf
onder een dunne modderlaag.
Ik voel mezelf
blijf zitten waar ik zit
overdekt met geronnen zand
omdat de vrijheid
van het uitbreken
uit de modder
me meer vrijheid oplevert
dan ik aankan.
Ik lach niet
want elke lach
breekt de modderlaag verder open.
Lachen zorgt voor in contact komen
met de vrijheid.
Ik staar
in mijn eigen wereld
beschermd door de modder
van onze eigen poel.

Friso

Ik kijk naar steentjes
die voor zich uit staren
aan de rand van de poel.
Het zijn kiezels
zegt Mabel
maar ik noem het steentjes.
Kiezels klinkt zo glimmend.
Ik hoor thuis in een poel
met gedroogde modder
als tweede huid
als keurslijf
op mijn vel.
Ik hoor thuis
in een ondiepe poel
waar water verdwijnt
tussen ragfijne zonnewarmte.
Ik zie niet
dat het vocht om me heen verdampt.
Ik voel het alleen
aan de steeds strakker wordende huid
die ik krijg van de modder.
De zon klimt,
zuigt water uit de modder
die klei wordt.
De zon is nog ver weg
van de horizon
waarachter hij
later zal verdwijnen.
Het laagje modder omarmt me
verwarmt me
wordt deel van me.
Ik word deel van de modder
kruip er in weg
verschuil me
zoals Mabel zich verschuilt
achter het bladerdek
van haar boom
vlak bij ons huis.
Ze kan me nu niet zien.
Ons huis staat tussen ons in
zoals de modder in staat
tussen de blauwe zonverwarmde lucht
en mezelf.
Zo kom ik niet bij Mabel
en zij niet bij mij
ook al zouden we dat misschien wel graag willen.
Ik in elk geval wel.

Friso

Pas als het donker wordt
lach ik even
de vrijheid van de nacht tegemoet.
Ik stap uit de poel
breek uit een deel van de modder.
Waar de modder barst
trek ik de jas van de nacht aan.
Ik laat de nacht op me vallen.
De modder en de nacht vang ik
of ze hebben mij vast.
Ik zoek het pad naar huis
zonder dat ik wil vinden.
Niemand kan me zien
alleen mijn tanden
als ik mijn lip optrek.
Mijn huid kraakt
zoals de nacht knarst.
Ik ril
en ik weet dat het niet komt
door de kou
of door de modder.
Ik heb een jas aan
geweven van modder en de nacht
blijf daardoor verschoont
van aandacht
van de dag.
Ben ik zo mooi
als Mabel zo nu en dan zegt
of zegt ze het maar
om wat te zeggen.

Friso

Het papier
waarvan het bootje is gemaakt
dat door mijn sloot vaart
is dun
bijna doorzichtig
als de watten
waaruit schapenwolken zijn samengesteld.
Aan boord ligt een laagje modder
vol warme gedachten.
Ik reik over het water van de sloot
krijg het bootje te pakken
en trek het naar me toe.
Het kabbelende water stroomt
zonder bootje verder.
Dat laat zich
door mij
van alle kanten bekijken.
Een paar druppels water
vallen naar beneden
terug in de sloot
Ze laten zich omsluiten
door de rest
van het kabbelende water.
Het papier van het bootje
neemt de kleur aan
van de lucht
die ik blauw heb geschetst.
Zo wordt de modder
die op het dek ligt
mijn modder
de gedachten aan boord
mijn gedachten.
Mijn herinnering.

Friso

Mabel schreeuwt iets over een doorgang
maar ik begrijp niet
dat ze schreeuwt
en wat ze roept.
Ze zit in haar boom
kijkt door het bladerdek
naar niets.
Er is niets te zien
dan de sloot
die grenst aan ons land
en de velden voor het bos.
Ik lig bij de sloot
staar naar mezelf
in het kalme water
dat belopen wordt
door een schaatsenrijdertje.
Mabel ziet het niet.
Ze is te ver weg
of ik ben te ver weg.
Ze ziet mij.
Dat moet wel.
Ze ziet niet wat ik zie.
Ik raak het water
zoals het schaatsenrijdertje het doet.
Ik doorbreek de spanning
van het wateroppervlak.
Met mijn rechterwijsvinger
raak ik de wereld
waar ademen
gelijk staat
aan sterven.
'Daar is de doorgang'
hoor ik Mabel schreeuwen
maar haar mond
zie ik niet bewegen.
Dat kan ook niet
als zij zich verstopt
tussen de bladeren van haar boom.
Ik trek mijn vinger terug
uit de dode wereld
en de doorgang sluit zich weer
net voor het schaatsenrijdertje
me een zwierige groet brengt.

Friso

Ik weet.

Van schaatsenrijdertjes
die gedachteloos voortbewegen
op oppervlaktespanning.

Ik volg met ogen
die tegelijkertijd
door die spanning breken
op zoek naar leven
in de dode wereld
waar mijn longen
niet weten
hoe ze zich kunnen aanpassen
omdat er niemand is
die het ze heeft geleerd
en ik ook nooit iemand zal vinden
die ze leert hoe ze zuurstof kunnen halen
uit een dode wereld.

Ik leer van schaatsenrijdertjes
dat ik beter in alle rust kan kijken
dan mee te doen
aan hun manier van voortbewegen.

Zien ze mij ook staren?
'Hallo, zien jullie mij ook?',
hoor ik mezelf schreeuwen.

Ik kan mijn eigen mond
niet zien bewegen.

Ik weet wel dat ik te hard roep
en daarmee
het wateroppervlak tot rimpels blaas.

Ik weet.

Er ontstaat
door de rimpelingen even
meer wateroppervlak
meer contactmogelijkheden met de wereld
waarin ademen
levenloosheid betekent.

Oh hoe bijzonder is het
te ademen onder water
leven te halen
uit levenloosheid.

Hoe bijzonder is het
de vingers van Mabel te voelen
die mijn huid
tot leven laten komen.
Kon het maar allebei.

Friso

Het schaatsenrijdertje staat stil
recht zich en kijkt me aan.
Het is net of hij nu pas ziet
dat ik aan zijn slootkant lig.
Hij rimpelt mee met het bewegende water
zoekt zijn evenwicht
die het verspreid over zijn poten.
Langzaam versnelt hij
maakt cirkels terwijl hij gaat.
Het zijn geen afgeronde cirkels
daarvoor kabbelt het water te veel.
Ik kijk en voel dat Mabel naar mij kijkt.
Ik kijk terug
met de achterkant van mijn hoofd.
Ik voel me licht
en moedig
kan net als het schaatsenrijdertje
dansen op het water
maar doe het niet
omdat ik weet dat overmoedig zijn
er makkelijk voor kan zorgen
dat ik door het water ga.
Dat kan ik het schaatsenrijdertje niet aan doen.
De hoge golven die ik dan maak
zullen er voor zorgen
dat hij moet vluchten.
Vlucht maar niet schaatsenrijdertje
sta maar stil
kijk me aan
zoals ik jou aankijk.
We wachten samen
tot het water rimpelloos genoeg is
om weer over te cirkelen.

Friso

Ik zwerf langs de sloot
zweef oeverloos
als ik spring naar de overkant.
Ik weet niet of ik lach.
De sprong is te kort
om mezelf goed te kunnen zien
in het water waar ik over ga.
Ik spring terug
in slow motion
wil langer kijken
maar tijd laat zich niet vertragen.
Ik laat me vallen
aan de kant waar ons huis
niet ver weg is.
Ik ga er niet naar toe
nu nog niet.
Ik probeer er achter te komen
of ik lach.
Het is moeilijk
om dat zeker te weten
op het moment
dat mijn lichaam
zijn best doet
om uit te rusten
van sprongen over water.

Friso

Ik voel dat mijn wangen zeggen
dat ze niet lachen.
Mijn rechterwijsvinger raakt de huid
onder mijn oog.
Vocht van een traan voel ik.
Door het aanraken
zak ik door het wateroppervlak
van de traan
die van mijn gezicht glijdt.
Ik stop de glijvlucht van de traan
die opeens geen traan meer is
maar een zoute lichaamsdruppel
op mijn vinger.
Ik hou mijn vinger hoog
in het licht van de zon.
De druppel proef ik met mijn tong.
Water uit een wereld
waar ademen een beetje sterven is
rolt zilt door mijn mond
en ik lach.
Ik weet het zeker
zonder dat ik
met mijn vingers over mijn wangen hoef
of in vertraging over de sloot hoef te springen.
Ik spoel de traan weg
en ik lach.

Mabel

Triest en troost
raken elkaar
ze drijven op elkaar
als het bootje
dat vaart
door je sloot.
Je lacht een traan weg
hoef de boot niet te pakken
om te weten te komen
welke herinnering mee drijft.
Het is dat pannenkoekenhuis
met die gekleurde dakpannen
de bakstenen schoorsteen
die mat met welkom er op
die je terug vindt
als warme herinnering
aan boord van het bootje.
Het lijkt of je trek hebt
in jam vol vruchten
die je bedachtzaam strijkend smeert
over het oppervlak van de pannenkoek.
bramen zijn het
die je zelf plukte
aan de rand van het bos
waar je slenterde
zonder je
op dat moment
aan de doorns te prikken.
Je houdt van bramen
die troosten,
die de temperatuur aannemen
van de pannenkoek
waarop ze als jam
terug te vinden zijn.
Dat pannenkoekenhuis
lacht je toe.
Ik lach mee
als je opnieuw een hap neem.
Je ogen dicht
je wangen gebold.

Friso

Ik kan wel tegen Mabel praten
vertellen over vroeger en zo
maar ze luistert nu alleen
zonder dat ze vragen stelt.
Ik kan net zo goed
praten tegen het water.
Dat rimpelt tenminste nadenkend
wanneer ik vertel.
Mabel laat zich niet zien.
Ze verstopt zich voor me.
Dat doet ze vaker
maar niet zo lang als nu.
Misschien zag ze me
terwijl ik in de poel lag
en mezelf bedekte
met een dunne laag modder.
Ik weet niet hoe ze me nu ziet
en wanneer.
Dat maakt het makkelijk
om tegen haar te praten
ook al weet ik niet
of ze naar me kijkt
en of ze me verstaat.
Misschien moet ik een paar doorns plukken
van de struiken met bramen
en haar uitnodigen
hier bij de sloot
zodat ik met langzame halen
warme woorden ondiep
in haar rug kan krassen.
Woorden die ze voelt
en daardoor weet
wat ik van haar vind
en dat dat zo oneindig meer is
dan ik tot nu toe heb willen
of kunnen zeggen
nu
zo ver na onze eerste kalverliefde.

Mabel

Je voelt hoe de doorns van de bramenstruik
nu letters krassen in je vel, Friso.

Ik kras ze
in de hoop dat je voelt
dat ik kras.

Ik wil je pijn doen Friso
wil dat je voelt.

Ik kras in je vel
en probeer er woorden van te maken.

Ik kijk maar snap niet wat ik schrijf

Ik hoop dat je snapt
waarom ik je pijn wil doen,
dat ik probeer door je hoofd
en over je vel te lopen.

Ik wil je geen pijn doen
maar ik kras wel woorden
in je huid.

Geen letters
omdat het je toch niet lukt
om van letters woorden te maken
die je herkent.

Friso

Ik spring over bramenstruiken
in de hoop
dat de doorns me vinden
en ondiepe woorden krassen
die ik wel kan lezen
kan snappen
kan voelen
kan ontzenuwen.

Mabel

Ik spring door je hoofd
of ik slenter
schaats of huppel.

Dat doe ik.

Dat mag ik.

Je voelt dat ik letters achterlaat
omdat woorden nu te lang zijn
zinnen te uitgebreid.

Ik wil je te veel vertellen
in een keer

en weet dat ik moet doseren.

Je wilt mijn letters pakken
maar een bramenstruik
voorkomt dat de letters woorden vormen.

De takken van de struik
overwoekeren mijn letters.

Morgen kom ik terug
in je hoofd.

Dan snoei ik de takken
en vind je mijn woorden.

Dan pluk je ze als bramen
vol zoetheid

die gegroeid zijn
door de woorden

die ik als voeding achterliet.

Friso

Ik heb een spons in mijn hand
zegt de fantasie die ik net inkleurde
met blauw en rood en geel en groen.
Soms is mijn fantasie zo echt
dat ik er aan twijfel
of het een fantasie is.
Water uit de spons lekt in het gras.
Dan kijk ik op
zie Mabel.
Ze heeft ook eens spons in zijn hand
vol druipend water.
Met een huidkleurig potlood schets ik
haar naaktheid.
Dan weet ik
zonder te kijken
dat ze ook net mijn naaktheid heeft getekend.
Zo staan we tegen over elkaar.
We bewegen onze armen
zonder bij elkaar in de buurt te komen.
Mijn spons vliegt door de lucht
met de bedoeling Mabel te raken.
Haar spons zoekt ook.
Ik hoef niet weg te duiken.
Ik zie dat de sponzen elkaar raken
ergens halverwege.
Ze ketsen tegen elkaar
vallen dan druipend op de grond.
Naakt.
We zijn nog naakter dan net.
De sponzen verbergen niets.
Het huidkleurige pastelpotlood
blijkt rode bloostinten te herbergen.
Ze zijn
ook al zie ik het niet
zichtbaar op mijn wangen.
Mabel draait niet weg.
Haar kleur blijft dezelfde.
We gummen het gras weg
dat tussen ons in was getekend.
Opeens staan we oog in oog
wimper tegen wimper
en herinner ik me
hoe naaktheid groter wordt
als ik me er bewust van ben.

Mabel

Je ruikt.

Ik zie je neusvleugels bewegen
of maak ik dat er van
en wil ik het te graag.

Het moet een herinnering zijn
aan de geur van pannenkoeken
meer nog dan de geur zelf.

De geur van pannenkoeken
maar dan zonder de bramenjam
die er lauw op hoort te liggen.

Het is een geur
van de pannenkoek
die net uit de pan
langzaam op mijn bord is gegleden
en ik voor je mee heb genomen
om je te laten herinneren.

Je hebt je ogen dicht
en ziet hem niet voor je.

Je ruikt een vleug herinnering.

Dat is genoeg.

Je hoeft niet te knibbelen
aan een pannenkoek zonder bramenjam.

Het weten dat het de geur is
moet genoeg zijn voor nu.

Misschien later
wanneer je door deze nacht ben gekomen
probeer je een stukje
maar dan wel met bramenjam.

Mondvullend moet het zijn
dus moet je hem dan eten met je handen.

De vingers er om heen
je nagels zacht duwend
in het oppervlak.

Je ruikt de herinnering
aan de warmte
van de pannenkoek.

Je vraagt je niet eens af
waar het vandaan komt.

het is er
en ik zorg er voor jou voor
dat de herinnering aan de geur blijft.

Zo lang als ik het wil.

Friso

Mabel zit in haar boom
tussen haar eigen bladerdek.
Ik heb haar liever hier naast me.
Op deze manier is het kletsen zonder woorden
waarbij ze iets meer zwijgt dan dat ik doe.
Samen zwijgen we een beetje naar elkaar
terwijl de stilte echoot
tussen haar boom
en de walkanten
van mijn sloot.
Hé, wil ik wel schreeuwen
maar dat is zo ongepast
naar iemand die aangeeft
dat ze niet wil praten.
Ze wil nadenken.
Dat kan niet anders
want waarom zou je stil zijn
terwijl je kunt praten met
of luisteren naar mij.
Haar denken gaat vast over mij.
Hoe echt ik ben
als ik bij haar in de buurt ben.
Ze maakt me
mooier dan ik van mezelf ben.
Ze maakt
zelfs zonder wat te zeggen
dat de echo
die tussen ons in wacht
op nieuwe woorden
niets durft te zeggen.
We houden onze adem in,
Mabel en ik,
omdat we dat hebben afgesproken.
Zonder woorden, dat wel,
omdat gesproken woorden
de echo weer laten leven.
En dat wil ze niet: leven.
Dat zegt de echo zonder woorden.
Logisch, want ze wil niet praten.

Friso

De echo wil een keer zelf wat zeggen.
Dat zit opgesloten in haar grote zwijgen.
Ik zie haar lachen.
Ze knikt instemmend
om wat ik denk
en zeker denk te weten.
Ze ziet wat ik denk.
Dat maakt het makkelijk
om met haar te praten.
Ik weet wat ze denkt
doordat ik naar haar kijk.
Ze ziet wat ik denk
door lachend naar me te staren.
Zo kletsen we met elkaar
heeft ze een stem
zonder te spreken
bied ik haar een luisterend oor
zonder dat ik praat.
De echo weet wel wat ze wil
Ze zegt het alleen niet met woorden.
Woorden zijn nooit van haar
maar van een ander
waar ze zichzelf wil zijn
zonder de ander.
Ik wil een deel van Mabel zijn.
Maar het is al lastig genoeg
om een deel van mezelf te zijn.
Ik kijk naar je, echo,
en besef dat ik jou wil zijn.
Ik wil mezelf zijn.

Friso

Je mag wel zo dicht bij me zijn,
Mabel,
mijn toestemming heb je
zelfs zonder te vragen.
Je mag bij me komen
zonder dat je vraagt
van welke kant je moet komen.
Je mag de zon meenemen
die in je ogen zit,
opgesloten achter je netvlies.
Ik wil hem zien, de zon
als je je ogen voor me opent.
Ja zo, laat je ogen open.
Je wimpers
raken bijna mijn wimpers
ik spiegel me in jouw blik
jij glimlacht om wat ik zie.
Ik ken deze glimlach nog niet
ze blijft op afstand
terwijl ik voel
dat jouw wimpers
die van mij gaan raken.
Je brengt me de geur van pannenkoeken
van warme jam met bramen
van vers gemaaid gras
waar kalverliefdes huppelen
en volwassen worden.
Je brengt me de geur van fijn zand
dat ons omarmt
aan het eind van een bui in mei.
Zo mag je heel dicht bij me zijn
onafgebroken.
Ik doorleef de geuren
die je meebrengt
die je ademt uit je warme lijf.
Ik trek de geuren aan
als een pyjama
draag ze bij me
als je weg bent
tot ik in slaap val
en ik beelden zie
waarin je ogen open en dicht gaan
en ik mezelf zie glimlachen
in een slaap die ik verder slaap
tot de morgen
van mijn wakker worden
naast jou.

Mabel

Ik ben terug naar mijn eigen bladerdek
in de kruin van de boom.
Ik weet dat ik net als jij
voel dat de luchten veranderen.
Je pastelblauwe potlood is verdwenen.
Je kunt niet meer kleuren buiten de lijnen
van de wolken.
Je ziet dat je moeder haar potlood vast heeft
aan de grijze, bijna zwarte tinten
die ze gebruikt
en dat ze de wolken
over elkaar heen wil krassen.
Je moet schuilen
voor het onweer
waarvan je zeker weet
dat het gaat komen.
Je ziet het aan de lucht
waarin je de hand van je moeder herkent.
Het is haar gum
die je blauw weg heeft geschuurd
haar grijs
haar zwart
die in de plaats van jouw blauw
je uitzicht hebben veranderd.
Je blijft zitten
begraaft je knieën
in je armen.
Je maakt je klein
kijkt door je wimpers
naar het dichttrekken van de luchten
het vergrijzen van de wolken
het verzwarten
van de horizon.
Je maakt je klein
en ziet de ogen van je moeder
en weet dat ze het zwart wil
omdat de bliksem
er zo mooi doorheen klieft.
Je moeder houdt van het onweer
vanwege de flits
zoals ze van zwart houdt
vanwege het wit.

Friso

Hallo onweer.

Ik voel je om me heen trekken.

De regen is gestopt

om jou de ruimte te geven

je te laten horen.

Toch weet ik

dat je om me heen trekt.

Ik zie het aan de flitsen

hoor de donder plaats maken

voor langere stiltes.

Mabel zit niet meer in haar boom.

Dat weet ik zonder het te zien.

Bij elke flits kijk ik

naar de plek waar haar boom staat

maar zie hem niet.

Soms ben ik te laat

met kijken

omdat de flits te onverwacht

tussen het zwart door komt.

Dan luister ik

naar de donder

om te horen

of hij het stemgeluid van Mabel

met zich meeneemt.

Ik weet dat het niet kan.

Mabel zit niet op haar plek.

Dat zie ik

als ik snel genoeg ben

om met de flits mee te kijken

naar Mabels boom.

Kom dichterbij, onweer,

trek niet om me heen.

Ik wil je warmte voelen,

je wimpers tegen mijn wimpers

je blik in mijn ogen

waardoor ik met je mee kan

om te glimlachen.

Breng me het stemgeluid van Mabel

laat haar fluisteren

dat zij terug heeft gevonden

wat ik kwijt was geraakt

het potlood vol blauwe lichten

in de mooiste pasteltint.

Friso

Het onweer echoot na
in mijn hoofd.
De echo wil niets zeggen.
Daarom zie ik niets meer
dan alleen bliksemflitsen.
Ze brengen geuren
die door elkaar lopen.
Geen pannenkoeken deze keer.
Het is een geur
die ik gisteren ook rook
en eergisteren.
Hier, bij het water
van mijn sloot.
Maar waar geuren herinneringen brengen
geven deze geuren me alleen
herinneringen aan de dagen
die net zijn verlopen.
Ik wil mijn voorhoofd fronsen
zoals papa dat altijd deed
om mezelf te laten zien
dat ik de geur niet thuis kan brengen.
Het onweer echoot na.
Ik kan niet denken
aan wat ik wil weten.
Zo weet ik niet
waar ik aan wil denken.
Ik raak de geur
met het puntje van mijn tong.
Daar blijft het liggen
zonder dat het me vertelt
wat ik wil benoemen.
Herinneringen komen boven
aan de dagen
die vervlogen zijn,
weggewaaid
met het ginnegappen
op de vleugelslagen
van de ganzen.

Friso

Na het onweer
is het rustig in mijn hoofd.
De ruimte die ik zie
als ik bij mezelf naar binnen kijk
is vrijwel leeg.
Het geeft me blauwe lucht
om te bedenken
hoe ik de ruimte leeg kan houden.

Friso

De steen in mijn rechterhand
past niet wanneer ik mijn hand sluit.
Ik loop langs het water
weeg de steen
en laat hem los.
Mijn linkerhand vangt hem op.
Ik gooi over met mezelf.
De steen lijkt zwaarder te worden
terwijl ik weet
dat dat niet kan.
Ik ben natuurlijk minder sterk
of mijn spieren verkrampen.
Het huis van Mabel
staat aan het eind van stapstenen
waar het bos
op zijn dichtst is.
Ik hoor heel even vrolijkheid
als de zware steen
het raam kust.
Mijn handen worden lichter.
Ik vind zo wel een nieuwe steen
om de vrolijkheid
die achter een raam verborgen zit
te laten zien
dat het aan de buitenkant
van het raam
ook goed toeven is.
Tegelijk weet ik ook
dat ik spierpijn krijg
van elke steen die ik oppak.

Friso

Ik geloof.

Dat is zeker weten

zonder dat je het hoeft te zien.

Mijn hersenen zweten.

Dat zeggen ze tenminste.

Ik zie het niet

maar ik geloof ze wel.

Ze kraken niet.

Hersenen kunnen niet kraken

en niet knarsen

alleen als ze nadenken over Mabel.

Mijn hersenen lopen op bramensap

waar de pitjes uit zijn gehaald.

Ik voel het sap

oneindig traag stromen

zoals mijn gedachten oneindig traag

aan Mabel denken.

Friso

Ik maak in gedachten
van papier een bootje
zoals ik dat altijd deed
in het echt
samen met mama
om woorden
die we samen hadden bedacht
de wereld in te laten varen
in de hoop
dat iedereen ze las
en onze nieuwe woorden
de woorden van iedereen zouden worden.
Dit bootje
dat ik in gedachten vouw
laat ik drijven
op de bramensaprivier
die door mijn hersenen stroomt.
Met mijn vinger
streel ik mijn slaap
waar zweet kleeft.
Dieppaarse bramensap
loopt langs mijn vinger naar beneden.
Ik stop mijn vinger in mijn mond
en proef met de bramen
wat warme gedachten
en nieuwe woorden
die ik heb uitgezweet.

Friso

Ik heb warme voeten.
Alsof iemand ze verpakt
in zijn handen.
Mabel zie ik nergens.
zij kan het niet zijn
of het moet zo zijn
dat haar handen
me op afstand kunnen raken.
Toen haar bladerdek
en de boom zelf
nog niet zo groot waren als nu
kon ze me op afstand raken.
Dan voelde ik wanneer ze er was
zonder dat ik haar zag.
Dan wist ik waar ze zat
zonder dat ik het kon weten.
Mabel vinden
was het resultaat van voelen
niet van zoeken.
Nu voel ik dat ze mijn voeten vast heeft
zonder haar te zien
te horen
te ruiken.
Ik heb warme voeten.
Het is Mabel
of de zon natuurlijk.
Straks verdwijnt de zon,
wordt de horizon onzichtbaar
achter de schemering,
gaat de warmte uit mijn voeten.
En wanneer de warmte blijft
dan zoek ik verder
naar een spoor van Mabel
in de diepe duisternis
na de schemering.

Friso

Misschien kan ik Mabel wel op afstand raken.

Wat kan ik doen

om de afstand te overbruggen

zonder hier vandaan te gaan?

Hoe kan ik contact maken

zoals zij contact kan maken

zonder bij mij te zijn.

Of is het andersom

en kan ik altijd al

contact maken met haar?

Zijn het de warme gedachten

waardoor mijn denken

met mezelf op de loop gaat

en verandert?

Ik voel me passagier

aan boord van een papieren bootje

dat over de bramensaprivier

door mijn hoofd vaart.

Het is alsof ik,

door mee te varen,

en niet te hoeven sturen

naar mezelf kan kijken

en mijn gedachten anders mag rangschikken.

Het is opeens

of ik kan ademen onder water

alsof ik bramensap zweet

vol warme gedachten

en nieuwe woorden.

Friso

Warme gedachten
zijn gedachten
die werelden omdraaien
water wordt lucht
lucht wordt vuur
vuur wordt wind
wind wordt regen
en regen wordt aarde.
Ze dringen door mijn huid
naar buiten.
Ik veeg ze van mijn voorhoofd
en weet dat terugstoppen niet kan.
Warme gedachten
kunnen niet ongedaan worden gemaakt.
Ze kunnen alleen
aan boord gaan
van papieren bootjes
die de ruimte krijgen
om stroomafwaarts
de wereld te verkennen.
Warme gedachten zijn er
omdat ze door gaan
zonder te stoppen
omdat stroomafwaarts gaan makkelijk is
dan stroomopwaarts.
Ze zijn er
omdat ze weten
dat ze raken
dat ze werelden veranderen
omdat de gedachte
over het denken verandert
als ik bij mijn sloot lig
en kijk
naar de papieren bootjes
die stroomafwaarts
nieuwe werelden ontdekken.

Friso

Ik wil niet huilen
maar het lukt me niet
om niet te huilen.
De tranen die ik zie
slaan te pletter
op het oppervlak
van het water van mijn sloot.
Ze veroorzaken een fontein
waarin zout en zoet samen gaan.
Zoet wint van zout
maar wordt wel wat zouter.
Met elke druppel
die ik toch niet tegen kan houden
raak ik iets van mezelf kwijt.
Ik wil niet huilen
maar mijn tranen
trekken zich niets aan
van wat ik wil.
Ze dringen door
naar buiten
zoals een steen
door een ruit gaat.
Er is een verschil.
De steen brengt vrolijkheid
een traan brengt
dat ik steeds iets verder
af kom te staan
van wie ik ben
of dacht te zijn.
Ik ga op zoek
naar nieuwe gedachten
over mezelf.
Ik wacht op bootjes
van papier
die voorbijrijven
vol nieuwe gedachten
vol nieuwe woorden.
Ik spring aan boord
als passagier
en lees net zo lang
tot ik weer iets
van mezelf
terug vindt.
Ze noemen het volwassen zijn.
Ik noem het niets
want ik vind het niets.

Friso

Het wordt tijd
om op een vallende ster te stappen.
Ze komen zo nu en dan langs
als het echt donker is.
Je hebt me ze laten zien mama
in een tijd
dat je me alles liet zien
wat ik wilde zien.
Toen we samen de wereld verkenden
ik naast jou en jij naast mij.
Zal die tijd weer komen mama,
of hoort bij een eigen gezin
ook uit elkaar groeien?
Ik zet me af
en grijp zijn staart
in de zekerheid
dat ik mee val
oneindig snel
oneindig ver
van jou, mama.
Ik zie werelden
die ik niet ken.
Ik kijk naar de plek
waar ik opstapte
en zie mezelf.
Ik kijk naar de vallende ster
waarop ik mee rijd.
Gek om mezelf te zien
terwijl ik met wat anders bezig ben
dan wat ik denk te doen.
Het wordt tijd, mama,
om eens samen met jou
opnieuw een vallende ster te berijden.
Ik weet ook
dat ik dan eerst
van de vallende ster
waarop ik nu zit
af moet stappen.

Friso

Ik voel.

In de buurt
van ons huis
staat de boom
waar papa en mama
woorden in krasten.

Ik ken hun verhaal
maar ze weten niet
dat ik het weet.

Of ze weten het wel
maar dan weet ik niet
dat ze het weten.

Het zijn mooie woorden
vol kleuren
die bij de boom horen.
Mijn vingers volgen
in gedachten
de buitenste lijnen
van de woorden die ze krasten.

Mijn ogen heb ik dicht.

Ik lees paps naam
gekerfd door mama.

Ik voel op afstand.

Je kijkt met me mee, mama,
of denk ik dat je kijkt
en weet ik niets meer zeker.

Ik voel de lijnen
wil de letters inkleuren
met bramensap.

Ik doe het niet.

Ik wil niet buiten de lijntjes kleuren
maar wil mijn ogen ook niet openen.

Ik voel.

De boom voelt terug.

Zo raken we elkaar
met onze ogen dicht.

Friso

Ik staar druilerig
met de regen mee.
Ik eet bramen
vol gevangen zonnestralen.
Eigenlijk wil ik in de zon
bramen eten
vol gevangen regendruppels.
De zon ziet zich zelf niet
in mijn sloot waarin regen valt
Ik veeg over de natte grond
zie mijn onder mijn nagels
rouwranden groeien.
Ik eet bramen
met een grondsmaak
die door gevangen zonnestralen
warm door mijn mond knarsen.
Ik lanterfant
met de ruimte om me heen
die niet groter wordt
of ik nu wel
of niet wat doe.

Friso

De regen heb ik weg gestaard
en ik droom
zonder dat ik zie wat ik droom.
Het is als staren
waarbij ik niet verder kan kijken
dan de overkant van mijn sloot.
Ik pluk wat bramenpitten
uit de openingen tussen mijn tanden
rol ze tussen mijn zanderige handen
en verberg ze
in de grond.
Misschien dat er op deze manier
nieuwe bramenstruiken komen.
Ik staar naar de plek
waar ik ze begroef
wil dat de regen
die ik wegkeek
weer terug komt
zodat ik mijn pitjes
een goede regenstart
mee kan geven.

Friso

Mabel wil dromen verbouwen
op een mooi stuk grond
in de buurt
van haar boom.
Dromen voor mij
die ik kan laten groeien
door ze te voeden
met woorden.
Ik klets wel wat dromen bij elkaar.
Mabel weet wat ze wil.
Daarin weet ze veel meer dan ik.
Zoals dromen verbouwen
of zweefvliegen op thermiek
boven water.
Ze wil zwemmen
met vliegende vissen
en vliegen
met papegaaiduikers.
Ze wil antwoorden geven
zonder vragen terug te verwachten.
Mabel wil dromen verbouwen
en mij neerzetten
op haar grond
waar de dromen om me heen groeien
en ik ze kan plukken uit de lucht
wanneer ik ze nodig heb.
Mabel zegt dat je dromen moet hebben
en wensen
want, zo zegt ze,
als je geen dromen hebt
en geen wensen
dan weet je in elk geval zeker
dat ze nooit uit zullen komen.
Zo denkt Mabel
en ze laat mij hetzelfde denken
terwijl ze zijn mooie grond uitzoekt
en nadenkt over de dromen
die ze er wil gaan verbouwen
voor mij.

Friso

Muziek raakt me niet.
Het gaat langs me
wanneer ik er door loop.
Mabel houdt van muziek
kan urenlang luisteren naar deuntjes
naar riedels en liedjes
die blijven zitten in haar hoofd.
Ze neuriet en humt.
Ze neemt me mee
bij de hand
om te luisteren naar de geluiden
van het bos.
Mabel neemt alles mee
ook mij.
Ik volg haar
om wie ze is
niet om haar muziek
of de geluiden.
Ze komt soms dicht bij me
en luistert naar mijn geluiden.
Ik voel dat ze luistert
zonder wat te zeggen.
Ze kijkt of ik muziek maak.
Ik glimlach
als ik haar wimpers voel
tegen mijn wimpers.
Ik maak geen muziek
die me niet raakt.
Ik heb de juiste oren niet
of stop ze dicht
met stiltemomenten
die niemand hoort.

Friso

Mabel zegt dat elke weg een lied is.
Ik loop niet.
Ik ga alleen over de zandwegen
naast het pad.
Daar is de ondergrond zacht
kan ik op blote eeltloze voeten gaan
zonder na te denken.
Ik stuif zand voor me uit
dat stoffig om me heen zweeft.
Daarin hoor ik geen lied.
Ik zie alleen woorden
die ik naar de aanzet tot dromen kan leiden.
Mabel kan ze zaaien
in het mooie stuk grond
in de buurt van de boom.
Zij mag zingen
tussen het bladerdek
terwijl mijn woorden dromen worden.
Onze dromen misschien zelfs wel.
Die dromen mag ze verbouwen
op de grond in de buurt van haar boom.
Zo help ik haar
door de dromen
die ze wil verbouwen
te voeden met de woorden
die ik voor haar heb bewaard.
En eigenlijk zijn dat ook weer
haar woorden
want ik pluk ze
uit de liedjes die ze zingt
wanneer ik er door loop.
Ik hou van woorden uit liedjes.
Ze zijn die als de pitjes
van de bramen
die ik in de grond stop.

Friso

Inkt krast in papier.
Het is een tatoeage.
Onuitwisbaar.
Mama kan krassend schrijven.
hard duwend bij een lijn naar beneden
met lichte druk
als ze met de pen naar de bovenkant
van het papier glijdt.
Liefdevol, bijna aaiend,
tijdens het zetten van een stip.
Ik hoef niet eens de woorden te zien
om te weten wat ze schrijft.
Ik hoor wat ze schrijft.
Ze schrijft voor mij
maar het is te ver van mijn sloot af
om goed genoeg te horen
wat ze precies schrijft.
Misschien zit ze wel zo ver van mij
omdat ze niet wil
dat ik hoor wat ze schrijft.
Ik hoor het krassen van haar pen
het aaiende glijden
en weet dat de inkt
een onuitwisbare tatoeage zet
in de papiervezels.

Friso

Ik zie in gedachten het papier
waarop mama schrijft.
Ruwe vezels hangen losjes
met ruimte er tussen
aan elkaar.
De inkt vloeit
hoeft niet zijn best te doen
om de pen te verlaten.
Ze schrijft over mij
zoals ze vaak deed
als we vlak bij elkaar zaten
en ik naar haar keek
en naar de manier
waarop ze schreef
met aaiende bewegingen.
Mama schreef voor mij
zoals Mabel nu dromen verbouwt.
Het papier bepaalt wat mama schrijft.
Het vraagt om woorden
die het op wil slaan tussen zijn vezels.
Zo ging het tenminste altijd.
De laatste jaren
vergeet het papier
aan de inkt uit de pen
van mijn mama
te vragen
om beschreven te worden.
Er zal wel niets meer zijn
wat het papier wil weten
over mij.
Er zal wel niets meer zijn
wat het papier kwijt wil aan mij
omdat het mijn moeder niet vraagt
woorden te schrijven.
Er zal wel niets meer zijn
dat ik niet al weet.
Maar nu hoor ik even het geluid
dat ik zo miste,
hoor het krassen van haar pen
de woorden
die ik graag wil lezen
om te zien hoe ze mij nu ziet
om te voelen hoe ze van mij weet
om te glimlachen
bij het luisteren
naar de woorden
waarvan ik niet zie
maar wel weet
welke het zijn.

Beatrix

Ik heb bootjes
voor je gevouwen Friso
die meer zijn dan lege vellen
gevouwen papier.
Ik heb de bootjes beschreven.
Ik weet wat er op staat.
Ik heb een pen gebruikt
zonder inkt.
De krassende aanraking
van de punt van mijn pen
was genoeg.
Zo lees ik
op lege verlaten stukken papier
die ik tot bootjes vouwde
jouw verhaal.
Ik schrijf nog steeds
omdat ik wil dat je hoort
wat ik schrijf.
Ik wil dat je de woorden voelt
terwijl ze een ketting vormen.
Ze dansen
op een wijsje
waarvan ik weet
dat het jouw slaapliedje is
dat mama voor je zong, met je zong.
Ze dansen
zwierend
laten lege vellen papier achter
die ik voorbij wil laten drijven
in je sloot
waarbij op verschillende plekken
de vezels zijn ingedrukt
zodat ze voor jou
het verhaal achterlaten
dat je leest
doordat je met je vingers
over de papieren ga
die als bootjes voorbij drijven.

Beatrix

Je pakt een bootje uit het water
met woorden over mij er op.

Je vingers
heb je net gesneden
aan doorns
van een bramenstruik.

Het maakt
dat je niet kan voelen
wat er staat.

Je hebt me niet gehoord
toen ik,
ver van je sloot,
deze woorden heb geschreven
zonder inkt.

Je weet
dat er een onuitwisbare tatoeage staat.

Je vingers druppelen bramensap
of is het bloed
over de ingedrukte vezels.
De dieptes worden gevuld
met het sap
uit je vingers.

Voordat je over het hele blad gaat
sluit je jouw ogen
maakt van het bootje
een prop
die je in het water
van je sloot gooit.

De stroom
neemt het papier
en mijn woorden mee
zonder dat je ze goed hebt gelezen.

Daar is meer
veel meer durf voor nodig
dan je nu denkt te hebben
of ben ik op dit moment nog te laf
om je de woorden
die beschrijven
wat er in de afgesloten kamer is
te laten lezen.

Beatrix

Je bent weg, Friso.

Je hoort

als ik dit aan je voorlees,

nu ik woorden zonder inkt heb geschreven

op lege vellen papier

die ik tot bootjes vouwde

dat je weg bent.

Maar de woorden

die ik uitspreek

zingen om je heen

als een lied

waarvan je de woorden nu weet

maar de melodie onhoorbaar is

Je loopt dwars door de woorden

die je zeggen

dat je weg is.

Je wordt, dat kan niet anders,

door de woorden geraakt

maar je hoort ze niet echt.

Ik zeg ze nog een keer

de woorden vol waarheid

Ik wil dat de woorden

die zeggen wat je niet wilt horen

in je zingen

tot het een lied wordt

dat je na kan zingen.

Een lied met woorden

met een melodie die je begrijpt

ook al wil je het niet.

Beatrix

Je druppelt bramensap
op het zandpad
waar je over loopt.
Eeltloos op blote voeten.
Zwetende hersenen
vol warme gedachten
nemen je mee.
Je hebt geen grip,
volgt je voeten.
Je weet niet
waar je voeten je brengen.
Je druppelt bramensap
om de weg terug te vinden.
Als inkt
die krast
uit mijn pen
op het papier
komt de bramensap terecht
tussen de zandkorrels
van het pad.
Je hoort de woorden
die ik achter laat
zonder dat je ze ziet.
Je kijkt niet achterom.
Dat is niet nodig.
Je weet de woorden nu
die ergens in de afgesloten kamer liggen
op gevouwen bootjes.
Je kent de weg.
Je weet waarlangs je moet gaan
om terug te komen
op het moment
dat je voeten gestopt zijn.
Je rent verder weg van hier,
verder weg van een waarheid
waarvan je niet wilt
dat het een werkelijkheid wordt.

Friso

Ik voel
een bootje van papier
door mijn hoofd varen
met een enkele herinnering aan boord:
Ik weet dat ik niet ben verdwaald.
Ik dool zonder doel
en kom uit in de schapenstal
in de buurt van mijn sloot
die in de steek is gelaten
door de schapen.
Het is mijn plek,
zoals Mabel haar plek heeft
op een vork van haar taksplitsing
onder het bladerdek
waar zij zich thuis voelt.
De schapenstal
heeft een plek in mijn hoofd.
Niemand,
behalve mijn mama,
ziet me
achter de planken
naast mijn uitkijkraam.
Zij weet van mijn plek
en wanneer ik er zit.
Dan loopt ze langs het raam
en fluit een deuntje
zonder woorden
omdat het een deuntje is
waar geen woorden bij horen.
Het is ons lied.
Ik kom naar huis
als haar fluitwijsje is verdwenen
tussen een paar beuken
die instaan
tussen de schapenstal
en thuis.

Friso

Ik ben terug
in mijn hoofd
in mijn schapenstal.
Of ben ik hier echt?
Ik denk na zonder verder te komen.
Ik mis het wijsje
dat mijn moeder floot
en weet
dat zij niet weet
dat ik hier zit.
Gek is het om alleen te zijn
en willen
dat iemand weet
dat ik hier ben
waar ik op andere momenten niet wil
dat iemand weet
dat ik hier zit.
Vind me mama,
ik ben hier
in de stal.
Ik heb je nodig
om groter te groeien.
Je weet het niet.
Je denkt dat ik bij Mabel ben
of bij mijn sloot
ergens maar niet bij jou.
Je denkt dat ik niet meer bij jou ben
of denk ik dat je dat denkt?
Ik dool verder
loop terug
over het pad met inkt
dat ik voor mezelf achterliet.

Friso

Het water van de sloot
wordt donker
als de zon plaats maakt voor zwarte wolken.
Ik zie ze overdrijven als ik naar beneden
naar het zwarte water kijk.
Geen schaatsenrijdertje.
Geen Mabel.
Ik luister naar windvlagen
en hoor of ze onweer
tussen het waaien door mee brengt.
Ze zegt niets
dat laat ze over aan een vogel
die tijdens de windstilte
een deuntje fluit.
Ik glimlach.
Tenminste ik denk dat ik glimlach.
Ik heb geen zin mijn gezicht te weerspiegelen
in water dat zo donker is
dat zelfs de zon even is gevluht
en er niet in wil kijken.
Ik zoek de vogel met mijn oren
maar kan niet horen waar hij zit.
Hij fluit het wijsje van mijn moeder.
Ver weg
heel ver weg.
Ik beseft dat het een schaduw is
van het deuntje
dat mijn moeder
op onverwachte momenten
tussen dag en nacht
wel eens floot.
Ik luister
terwijl het water
nog meer donker wordt
en de glimlach,
waarvan ik denk dat ik hem heb,
meeneemt onder water.

Friso

Ik heb opeens herinneringen.
Een papieren boot vol
over jou, mama.
Ze zwerven met me mee
als ik eeltloos wandel
over het pad.
Warm is het zand
zoals de herinnering
die me op mijn schouder tikt.
Ik kijk achterom
terwijl ik weet
dat omkijken alleen laat zien
wat ik al weet.
De herinnering kan ik niet zien.
Alleen voelen
zoals een tik op mijn schouder.

Friso

Je kruiwagent me rond.
Je handen om mijn enkels
mijn handen op het zandpad
dat de warmte deelt met mijn handpalmen
zoals diezelfde warmte
nu de lijnen
van de zolen
van mijn voeten verwarmen.
Ik weet dat jij het bent, mama,
want je fluit het tussen dag en nacht deuntje
dat onverwacht met me meezingt
en ik overal herken.
Ik kijk niet om.
Dat is niet nodig
bij zeker weten.

Friso

Naast elkaar door het bos
fietsen we over een smal pad.
Jij laat me voorgaan, mama,
door tegen mijn schouder te tikken.
ik stop met trappen
ik lach
jij hijgt.
Er staat een paaltje
midden op het pad.
Jij gaat links
ik wil rechts.
Ik voel de pijn
ook nu nog
op mijn lippen.
Ik proef de smaak van bloed
en weet nog hoe we een bramenstruik vonden
vlakbij mijn sloot.
Je maakt mijn lippen schoon
met het water
waar het schaatsenrijdertje
overheen rijdt.
Je geeft me bramen
vol zonlicht,
vol water
dat de grond raakt
tijdens het onweer.
Bramen vol geluid van de donder
en het felle licht van de bliksem.
We fietsen verder
met de geur van bramen
als troost om ons heen.
Ik voel een tik op mijn schouder
en weet dat het de herinnering is
die me verder laat fietsen
over het smalle pad
door het bos.

Friso

Op warme voeten
ren ik over het zandpad
langs mijn sloot.
Ik teken
met mijn voeten
een tekening
zonder lijnen.
Het zijn strepen
van mijn hakken
vegen van de bal van mijn voet.
Ik zwier van links naar rechts
probeer de grenzen te raken
die onscherp zijn getrokken
tussen zandpad
en het gras aan weerszijden.
Ik probeer
met mijn kleine teen
het gras te kietelen
terwijl de rest van mijn voet
het warme zand
het gevoel geeft
dat ik er voor hem ben.
Ik schaats.
Dat is het.
Ik schaats
en op het moment
dat ik dat besef
stop ik.
Ik kijk om me heen.
Mijn ogen zoeken
en vinden de bramen
die ik nodig heb
om de geur
en de herinnering
aan een pijnlijke lip
weg te eten.

Friso

Ik zit vast
in een herinnering
en in de bramenstruik.
De doorns kietelen mijn shirt
dat ik aanhad
toen ik tien was.
Ze aaien de huid
die er onder zit.
Ik blijf gevangen staan
vlak bij de lekkerste bramen
die diep rood, bijna paars
buiten bereik
van mijn vingertoppen hangen.
Mijn shirt mag niet scheuren.
Mijn vingertoppen zoeken de doorns.
Ik pak de tak waaraan ze zitten.
Een voor een pak ik
de gevangenenbewaarders.
Ik lach naar ze.
Hun scherpe messen
maken mijn shirt niet stuk
zolang ik blijf staan.
Ondertussen snijden de doorns
aaiend mijn huid open.
Mooie rechte kleine strepen.
Ze kietelen.
Druppelend zweet wat bloed naar buiten.
Het lijkt wel bramensap.
Langzaam maar zeker
stoppen ze met kietelen
wordt mijn huid niet meer doorboort.
Mijn vingertoppen voelen een braam.
ik pak hem
laat hem niet meer los.
Ik proef het sap
dat op mijn lippen ligt.
Proef de bramensap
donkerrood.
Het mengt in mijn mond
met wat bloed.

Friso

Ik zweet mooie herinneringen
die ik
nu helemaal
bij me wil houden.
Mama laat me bramen plukken
met mijn nieuwe shirt.
Ik kom thuis
met een oud shirt
doordrenkt met bramensap
vermengt met bloed.
Ik weet dat ze weet
dat ik het niet expres doe
om haar stil te laten vallen,
om haar te laten roepen
zonder dat ik de woorden wil horen.
Ik weet dat ze niet wil
dat ik haar stem op de manier hoor
zoals ik die nu hoor.
Ze weet dat ik weet
dat haar stem
nu even niet haar stem is
maar een stem die woorden roept
die ze zelf misschien hoorde
toen ze klein was.
Zo hoort haar stem
niet altijd bij de woorden
die ze roept.
Dat weet ik wel
maar op de momenten
dat ik niet doe wat ze wil
weet ze opeens haar stem
niet in bedwang te houden.

Friso

Je stem probeert woorden te vinden
die je op een andere manier uitspreekt
dan de woorden die je net sprak
met de stem van jouw moeder, mama.
Ik hoor aan de manier
waarop je wat snikken
probeert weg te stoppen
dat je de woorden
en de manier waarop je ze sprak
probeert terug te nemen.
Je weet dat het niet lukt
en dus weet ik
dat je straks
bij het vinden van je eigen stem
vraagt of ik pannenkoeken wil.
Daar wacht ik op.
Ik hoor de snikken
tijdens de momenten
dat je je best doet
om de woorden van jouw moeder
te laten verdwijnen.
Ik glimlach
als ik het woord pannenkoeken hoor.
Je kijkt naar mijn shirt
naar mijn lippen vol bramensap
en weet dat je niets was
dan ongerust.
Je kust stil,
en met de zachte lippen
die je in de stilte weer vond,
wat opgedroogd sap
van mijn wang.
Ik weet
dat de doorns straks verdwenen zullen zijn
wanneer we samen pannenkoeken bakken
zoals moeders doen
die troosten
als de woorden uitgeraasd zijn
en stilte de plek in neemt
van moederwoorden.

Friso

Ik kijk naar mijn rechterhand
maar zie hem niet.
Ik zie een handpop
die bezit heeft genomen
van mijn vingers.
Het is een prinses
met een kroontje op haar hoofd.
Ze lacht haar plasticen lach naar me.
Ik weet dat het een herinnering is
die boven komt
terwijl ik niet wil
dat hij boven komt.
Het is jouw handpop, mama
die je aan mij gaf
zonder dat ik weet waarom.
Een handpop met een bevroren glimlach
die met doffe ogen staart.
Jij had er ook een, mam.
De prins.
We speelden samen
bedachten verhalen
over koninkrijken ver van hier
waar de prins altijd de prinses redde
en de prinses gered wilde worden.
We speelden.
Jij leidde en ik volgde
maar of ik geleid wilde worden
staat niet geschreven
op het papier van een bootje
dat door mijn sloot vaart.
Het is alleen de herinnering
niet het gevoel.

Friso

De prins overwon
kon alles
pakte de hand van de prinses
en nam haar mee
op tochten vol avontuur
door kleuren die regenbogen werden
geuren die een smakenpalet vormden
luchtkastelen die dreven op wolken
waar vuur voor verhitting,
de regen voor afkoeling zorgde.
Ik reed mee
achter op het paard
dat de wolken geselde
met zijn hoeven,
luisterde naar de wijsjes
die jij bedacht
en ik mee mocht zingen.
Ik reikte je de hand,
jij nam hem.
Ik bekeek je plasticen glimlach
zoals je die van mij bekeek.
Zo werd mijn hand een prinses
en werd jij de prins.

Friso

Soms

als je me niet zag
praatte je als de prins
tegen jezelf, mama.

Je was de prins
waar je op je andere hand
een draak had
die jou altijd op de hielen zat.

Die jou in je kuiten beet
je achillespees afsneed
je knieën knikte
je probeerde te verteren
met het vuur
dat je om je heen voelde.

De draak was het vuur,
je toekomst,
waarvan je wist
door te kijken naar je eigen moeder,
hoe die er uit zou komen te zien
zonder dat je het zeker wist.

Je wilde over je eigen toekomst regeren
wilde het vuur van de draak temmen
en afkoelen met de regen.

Je sloot de draak op
in de kerker van het luchtkasteel
en bouwde aan je eigen toekomst
anders dan hoe je moeder
reed op de draak.

Je zag me niet
of zag je me wel
en wilde je zien dat ik je zag
als je met die andere stem,
die je soms ook tegen mij gebruikte,
tegen de draak sprak.

Jij was de prins, mama.
Hij zei de woorden
die je zelf nooit hebt gesproken
en zeker niet tegen de draak.

Je werd de prins, mama,
die schreeuwde tegen een toekomstbeeld
dat onlosmakelijk aan je verbinden was.

Je hand speelde dat het een prins was
met een mond die niet meer was
dan een doorgeefluik
met glimlachende plasticen lippen.

Friso

Mabel zit tegenover me
en ik heb mijn ogen dicht.
Ik proef bramensap
op mijn lippen.
Zacht deuken ze in.
Ik wil mijn tong
over mijn lippen laten gaan
maar het lukt niet.
Alsof mijn mond niet open kan.
Toch voelen mijn lippen
de druk van bramensap.
Ik weet het
door de geur
die bij me binnenkomt.
Mabel sluit mijn ogen
met haar zachte handen
Mijn lippen zijn op slot.
Ik wil ruiken en voelen.
Niet proeven.
Ik weet wel hoe het smaakt.
De geur is genoeg
en het zeker weten
dat een paar druppels
de groeven van mijn lippen vullen.
Mabel schrijft met haar vinger
wat woorden op mijn wang.
Ik moet mijn best doen
om te voelen
wat haar bewegingen willen zeggen.
Haar handschrift is onduidelijk
of ik ken het nog steeds niet goed genoeg.
Ik hoor haar lachen
weet daardoor niet
waar ze was gebleven.
'Nog een keer'
wil ik fluisteren
maar ze zet een punt
onder een vraagteken.
Ik weet niet
of ik moet knikken
of mijn hoofd moet schudden
als antwoord op de vraag
waarvan ik niet weet
welke woorden er in opgesloten zitten.

Friso

Ik aai het brakke water
druk heel voorzichtig
met het topje van mijn rechterwijsvinger
in de spanning van het oppervlak.
Ik ga er door.
Het water omarmt mijn vinger.
De wondjes die ik heb,
gekregen van de doorns
van de bramenstruik,
voelen het zout van tranen
dat bijna opgelost is
in het zoet
van het water.
Het steekt
zoals de doorns staken.
Mijn wondjes,
hoe klein ook,
gaan dicht.
Niet nu.
Ze gaan dicht
als ik maar het water blijf aaien
de brakheid voel
en het zout toelaat.

Friso

Een waterjuffer kijkt me aan.
Haar wijd uiteen staande ogen staren door me
zoals ik door haar gazen vleugels kijk.
We hebben natuurlijk niets te zeggen.
Er is een stilte,
een kalme rust,
tussen ons in.
We laten het moment niet verstoren.
Ik kijk naar de tekening op haar rug
en ik vraag me af
of het zwart op het blauw is getekend
of andersom.
Zo vraagt ze zich misschien ook af
hoe het zit met mij.
Hoe het komt dat ik hier ben
in haar wereld
vlak bij het water.
Ik weet dat ik hier rust vind
om na te denken
over wat ik niet wil delen
met een ander.
Om woorden te schrijven
die mijn gedachten samenvatten
op papier.
We zeggen niets
dus komen we de antwoorden
niet te weten.
Of willen we ze niet weten
en hebben we er genoeg aan
dwars door elkaar te staren
op zoek naar antwoorden
achter de ander.

Friso

Het schaatsenrijdertje
verjaagt de waterjuffer uit mijn beeld.
Vast niet expres
maar hij kruipt mijn staren binnen
waarop ik mijn ogen knipper.
soepel loopt hij over het water.
Ik zie de patronen
en weet opeens
dat hij niet zomaar over het water loopt.
Hij schrijft.
Letters zijn het
die hij achterlaat in het wateroppervlak.
Langzaam lees ik
de indrukken die hij vrijwel onzichtbaar achterlaat.
Hij schrijft zonder geluid
maar mijn ogen herkennen de letters.
Herkennen het handschrift
van mijn moeder.
Hij schrijft
met de poten van het schaatsenrijdertje.
Ik moet lachen.
'Schurkemukker' lees ik.
Ik wil achter me kijken
om te zien waar mijn moeder is
maar ik blijf naar beneden staren
naar de woorden die verwateren.
'Flubbedukker'.
Ik lach.
Het zijn de woorden
die opeens naar boven komen
waarvan ik dacht
dat ik ze nooit meer zou lezen.
Het is of ik mijn moeder hoor
maar dat kan niet.
Die tatoeëert inkt in papier
op een plek waar ik niet ben.

Friso

De schurkemukker en de flubbedukker
lopen over mijn tandenborstel.
De eerste poetst mijn boventanden.
De tweede mijn ondergebit.
Samen poetsen ze lachend
twee minuten lollig
door mijn mond.
Het was haar manier
om me bezig te houden
tijdens het tandenpoetsen.
Ik hield van de schurkemukker
omdat hij mijn gehemelte kietelde
van de flubbedukker
omdat hij mijn tong masseerde.
Mijn mama hield van ze
omdat ze bij haar hoorden
en bij mij.
Omdat ze bij ons hoorden.
Het schaatsenrijdertje weet het.
Het steekt zijn tong uit
en verdwijnt
waarbij hij de woorden meeneemt
en een glimlach achterlaat.
Ik voel een kieteling over mijn gehemelte
een massage van mijn tong
en lach
het schaatsenrijdertje achterna.

Beatrix

Er zijn meer woorden.

Dat weet je.

Je hebt het schaatsenrijdertje nodig

om ze te schrijven

of de waterjuffer

om ze starend te vinden

in je sloot.

Je hebt meer woorden

maar je hoor niet

dat ik schrijf

op mijn papier.

De wind brengt je geen bries

de ganzen geen vleugelslagen

waarop de woorden worden meegevoerd.

Je bent te ver van de boom

waar je vader en ik woorden in kerfden.

Er zijn meer woorden

die je moet weten

om alles te kunnen begrijpen.

Je weet het.

Je weet ook waar ze zijn

maar je kunt er niet bij.

De doorns houden je vast

terwijl je de bramen

binnen handbereik hebt.

Friso

Hoe zou het zijn
om rond te lopen
in mijn eigen hoofd.
Zou ik zien
wat anderen zien
wanneer ze naar me kijken.
Hoe open zijn mijn gedachten.
Ik praat met mezelf
door de woorden die ik denk
een spel te laten spelen
van vragen en antwoorden.
Ik laat ondertussen
mijn blote voeten zweven
boven het zwarte water
van mijn sloot.
Hakken proberen even het water te tikken.
Ik durf niet.
Ik wil mijn voeten
en vooral mijn hakken
tegen houden.
Ik zit gevangen
in mijn eigen gedachten.
Ik wil wel worden
wie ik nog niet ben
maar weet dat ik moet accepteren
dat ik ben wie ik nu ben.
Ik probeer mijn hakken duidelijk te maken
dat ze niet moeten doen
wat ik niet wil
bang als ik ben
om mezelf te bevrijden
uit mijn gedachten
als ik het zwarte water raak.
Ik wil vast blijven zitten
in vragen
die antwoorden oproepen
en antwoorden
die vragen om vragen.

Beatrix

Je mag bang zijn
voor de woorden die je nog niet weet
terwijl je allang weet
wat ik je probeer te zeggen.
Het is de vooruitgesnelde schaduw van de echo
die al bij je was
nog voor de woorden,
die je tot nu nog niet hoorde,
zijn uitgesproken.
Je hoort de schurkemukker
die jouw droge gehemelte kietelt.
Met zijn haren
borstelt hij je huid
laat stembanden trillen.
Je zegt niets, Friso.
De flubbedukker
danst over je tong
maakt hem vochtig
zodat je kan praten
maar je zwijgt.
Je wilt de woorden
die je wilt horen
nu wel eens van me weten.
Niet de echo
die nagalmt
nog ver voor
de woorden er zijn.

Friso

De stapstenen voelen warm aan.
Ik probeer er licht over te gaan
om geluidloos bij de deur te komen.
Ik wil wat zeggen tegen Mabel
maar hoop dat zij er niet is.
Ik luister naar een zachte bries
die om me heen waait.
Ze raakt me niet.
De klep van de brievenbus staat open
zonder geluid van het huis
naar buiten, naar mij te lekken.
Het geluid wordt vast meegenomen
door de zachte bries
die om me heen gaat.
Mijn voeten worden warmer
door de zonestrallen
die door mijn voetzolen dringen.
Ik wil de klep van de brievenbus sluiten.
Mijn hand reikt.
De bries raakt me opeens
verkoelt mijn voeten,
neemt mijn hand.
De klep blijft open.
Ik weet.
Mabel is er niet.
Ik voel de stapstenen
op mijn weg terug.
Ze voelen warm
en zwaar aan.
Ik kan nu niet vertellen
dat ik bij haar wil zijn
echt bij haar wil zijn.

Friso

Ik zie een van mijn tranen
langzaam vallen.
Het is een spiegel
waarin ik,
als ik rond zou kunnen kijken,
de hele ruimte van alle kanten zou kunnen zien.
Maar ik zie de ruimte
waarvan ik deel uitmaak niet.
Ik zit gevangen
in mijn eigen traan en val langzaam
terwijl ik door het raam van de traan
om me heen kijk.
De wereld om me heen
is gebold.
Ik kijk door het oppervlak
van een lachspiegel,
lach om de wereld
die er achter te zien is
een wereld
die ik niet kan aaien
niet nu
daar heb ik Mabel
en mezelf bij nodig.
Ik oefen het aaien
streel één traan
waardoor de lachspiegel
uiteenspat
en ik huil
meer tranen
dan ik kan aanraken
strelen
aaien.
Ik huil meer tranen dan ik aankan.

Mabel

Je voelt het potlood,
dat je mama achterliet,
met je ogen, Friso.
Het potlood
met de zwarte kern
waarmee ze luchten verkleurde
waarmee ze onweer
dichterbij kon halen,
waarmee ze de dag
over kon laten gaan
in een zwarte nacht
waarin dromen
nachtmerries werden.
Ik pak het potlood
en zet een streep
vol zwart
op je wang, Friso.
Ik hoop dat je het voelt,
dat de indruk die ik achterlaat
tot je doordringt.
Ik aai met het potlood
over je gezicht
over je stille handen.
Ik verberg je gezicht
in mijn handen
wacht op tranen
die niet komen
omdat ze weten
dat ze je zwarte gezicht
met rust moeten laten.

Beatrix

Ik kleur het water zwart
tot het glad ijs wordt.
Ik kleur krassend
net zo hard
tot de punt
van mijn potlood breekt.
Ik staar
naar het afgebrokkelde slijpsel.
Meer kan ik niet
dan staren
naar het ijs dat ik zwart polijste
met het potlood.
Ik voel tranen.
Ze mengen met het potloodslijpsel.
Zo wordt ijs weer water.
Met mijn vinger
beroer ik het zoute potloodslijpsel
laat het topje van mijn vinger rusten,
schud mijn hoofd,
en zucht
omdat ik weet dat een waarheid vertellen
die dicht komt
in de buurt van werkelijkheid
meer tranen gaat kosten
dan ik heb.
Het gaat meer tranen kosten
dan jij hebt, Friso.

Beatrix

Of dit het moment is
dat ik zeker weet
dat ik de kamer in je hoofd ga openen
kan ik niet goed genoeg inschatten.
Ik heb er vaak over nagedacht
en soms had ik het idee om het niet te doen.
Ik weet ook dat soms vaker niet is dan wel
dus ik doe het gewoon.
Ik zal het namelijk nooit zeker weten
maar de sleutel in mijn hand
heb ik in het slot gestopt en rondgedraaid.
Het is zoals het is Friso.
Je leeft niet meer.
Dat kan ook niet
als je langer onder sneeuw bent gebleven
dan je longen vol kunnen houden.
Ik denk dat je het wel weet
ook zonder dat ik het je vertel.
Je weet altijd zoveel meer.
Daarvan ben ik overtuigd
omdat ik woorden las
die ik terugvond
op de vellen papier
die je tot bootjes had gevouwen
en in de boeken van je kast had gestopt.
We hebben ze gezocht,
Mabel en ik,
omdat we wisten
dat ze er waren
en we ze nodig hadden om je te bereiken.
Ik weet van de bootjes
en je mooie gedachten.
Mabel en ik zullen samen moeten bedenken
hoe ons leven plaats heeft
voor een leven zonder jou.
Ik lees deze woorden aan je voor
en heb het gevoel
dat ik zoute tranen
naar je zoete sloot breng.
Dat maakt het water ervan brak.
Ik wil wel tegen je zeggen
dat je gewoon leeft.
Ik wil wel
maar daar kom ik niet verder mee
en jij ook niet.

Beatrix

De boom waarin papa's naam staat
en die van mij
met dat hartje er bij
uit de tijd van onze liefde
heb ik omgezaagd, Friso.
Onze namen
zijn uit de stam
van de boom gesneden.
Ze hebben
een plek gekregen in dit huis.
Onze liefdesverklaring
is uit de boom gehaald
en ik heb mijn verdriet
met een botte bijl weggehaald, Friso.
Met langzame stokkende bijlslagen
heb ik bewust meer dan tachtig jaarringen
zomers en winters,
lentes en herfst en geveld.
De woorden
die je vader en ik spraken bij de boom
nam hij telkens in het voorjaar in zich op,
gaf hij terug aan de grond
in het najaar
als de bladeren
gevuld met onze woorden
verspreid door de najaarsstormen
over een groot gebied
hun vlucht maakten.
Onze woorden zitten hier overal in de grond.
Ze geven voeding
aan wie er blootsvoets over loopt.
Door de zolen van je voeten
lees je onze woorden, Friso.
Jouw wortels zuigen
onze woorden vol liefde
woorden vol zoete klanken
vol hoop en warmte
zinnenprikkelingen en genot op.
Je gebruikt onze woorden
om jouw liefde voor Mabel
te beschrijven.
Je loopt blootsvoets
tot je genoeg woorden hebt gelezen.
Je weet daardoor
van onze liefde
van de woorden die wij bedachten
de liedjes die wij zongen
de wijsjes die we neurieden
de gedachten die wij deelden.

Beatrix

Of ik de boom om moest hakken?
Vragen die ik stel
zijn niet altijd te beantwoorden
maar moeten wel gesteld worden.
Van achteraf kijken leer ik meer
dan om te proberen te begrijpen
wanneer ik er middenin zit.
Er komen geen nieuwe zoete klanken bij
in en om de boom,
geen zachte fluisteringen
geen liefdesverklaringen.
De bijl die ik heb gebruikt
was niet scherp.
Ik heb onze namen
met het hart vol kalverliefde
weggesneden
en een plek gegeven in dit huis
waaruit vrolijkheid is verdwenen.
De woorden
die je vader en ik fluisterden
in de buurt van de boom
zijn gevangen door de wortels.
Ze groeien in de grond wel door.
Je neemt ze mee
omdat je altijd blootsvoets ging.
Dan voelde je de woorden
die wij fluisterden
en die je doorgaf aan Mabel
en jullie dochters.

Beatrix

We zien de waterjuffer
en het schaatsenrijdertje
in één beeld.

We zien je voor het laatst samen, Friso.
Je bent de schaatsenrijder die weg rijdt.
Voor altijd.

Op gaasdunne pootjes
schaats je naar de overkant van de sloot
vindt je je eigen leven in de dood.

We kijken je na en
maken samen het water
van de sloot nog brakker.

later??? xxx

Beatrix

Het klopt, Friso.

Mabel heeft geen bladerdek meer
geen uitzicht meer op jou.

Ze zal een nieuwe plek moeten vinden
om altijd te laten voelen
dat ze vlak bij je is.

Mijn botte bijl
heeft haar bladerdek
naar de grond gebracht.

Mabel zoekt
met haar hoofd in de lucht.

Ze loopt achter een geur aan
vol troost.

Ze gaat jullie dochters straks helpen
om woorden vol troost
te halen uit de grond waarop je liep.

We hebben ze verteld
over jou, Friso.

Mabel heeft geen bladerdek meer
omdat de boom
waarin met liefde gesneden was
geen boom meer is.

Jij bent over de brakke sloot
naar de overkant gegleden,
zij heeft boomwortels zonder bladerdek.

Ik hoop dat jullie elkaar in gedachten vinden
om het water zoeter te maken.

Friso

Mabel heeft een moeder
die appeltaarten kan bakken
vol zoete appels.
De geur ervan troost haar
lokt haar en mij
nog voordat ze is ontsnapt door de voordeur.
De geur zweeft over de stapstenen
als vooruit gevallen schaduw
van de echo van het genot
dat we hebben na het proeven.
Mabels moeder heeft gebakken.
Dat weet ik omdat ik ruik
De warme zoete geur
komt me tegemoet.
Ik kan dansen op de stapstenen
zonder voor of achteruit te gaan.
Ik mag me warmen in de geur
van zoete appeltaart
met rozijnen
en een heerlijke knapperige korst.
Ik verheug me
op de smaak
die nu al rond zingt
als een wijsje zonder woorden.

Friso

De stapstenen veranderen.
Ik dans verder
op de geur van appeltaart.
Een zoete dans
door de appels die hun warmte traag afgeven.
Het is bewegen
zonder dat iemand het ziet.
Ik zorg er wel voor
dat Mabel er niet is.
Zij houdt van deze appeltaart
omdat hij gebakken is
door haar moeder
in het huis
aan het eind van de stapstenen.
Ik weet dat Mabel lacht
als ze zou zien
wat ik met de stapstenen doe.
Licht raak ik ze
probeer ze te ontlopen
probeer de aantrekkingskracht tegen te gaan
door te springen.
Ze kietelen mijn voeten
vooral mijn hakken.
Mijn zolen aaien de stenen
en ik heb jeuk
wanneer ik beweeg op de muziek
van het wijsje
dat in mijn hoofd speelt.
Het is meer dan dansen.
Het is de muziek die ik wil voorblijven.
Ik wil de echo niet laten stoppen.
Mabel moet hier zijn
om naar me te kijken
maar tegelijkertijd wil ik
dat ze op haar plek is
tussen de bladeren van de boom
die er niet meer is.
Ik wil dansen
maar niet de stapstenen raken.
Ik weet dat wat ik wil niet tegelijkertijd kan.
Daarom dans ik op stapstenen
op muziek in mijn hoofd
tot het eind van de middag me aanraakt
en de geur van appeltaart
zin heeft om te vervliegen.

Friso

Ik sta stil.
De stapstenen voelen hard
wanneer ik ze vol met mijn voetzolen raak.
Ik moet stil staan.
Ik verwacht Mabel
aan het begin van het pad
terwijl ze af komt
op de troostende geur
van de warme appels
en de zachte rozijnen
en van mij.
Ik kijk om me heen
kan niet thuisbrengen wat ik zie
als ik uithijg
van het dansen.
Er zweeft een ballon door de lucht.
Mijn ogen volgen
en mijn voeten nemen me mee
weg van de stapstenen.
Ik slenter
slof mijn blote voeten door het zachte zand
dat stoffig omhoogkomt
nadat ik mijn voeten heb opgetrokken.
Vreemd vind ik het niet
een zwevende blauwe ballon
die de ruimte om me heen
heeft uitgekozen
om door te varen.
Ik vaar mee
neem de plek in
van de ballon
en kijk naar beneden
terwijl de ballon dansend slentert
door het mulle zand
in de richting van mijn sloot.

Friso

De blauwe ballon danst verder
als ik aan de kant van mijn sloot zit.

Er zit te weinig lucht
met voldoende drijfvermogen in
om hem te laten zweven
met mij er midden in.

Ik ben te laat om hem te pakken.

Hij danst het water in
en kust het oppervlak.

Het water en de ballon
ze trekken elkaar aan
en verkleven een moment.

Ze kletsen wat woorden
die ik niet versta.

Ik doe mijn best niet
omdat ik bedenk
dat ze het over mij hebben,
het water en de ballon.

Dit is het,
besef ik.

Ik heb gewacht op dit beeld
van een blauwe ballon
die het zwarte wateroppervlak raakt.

Ik pak de ballon
kijk door de wand naar binnen
en weet dat alles door elkaar loopt.

Ik haal de knoop
uit de ballon
zet het uiteinde
tegen mijn lippen
en adem in

om de beelden die ik zie
in elkaar over te laten vloeien.

Friso

Ik volg de grens van mijn gedachten
zonder dat ik weet waar hij eindigt
of begint.

Er zijn herinneringen aan herinneringen
maar de beelden krijg ik er niet bij.

Ik zie schaduwen van mensen
maar zelf zie ik ze niet.

Ik voel de warmte van de zon
en de wind blaast in een zelfde ritme.

Dat kan niet.

de wind moet zo nu en dan gaan liggen
aan de rand van mijn gedachten.

Daarna moet ze langzaam maar zeker opsteken
om de gedachten aan herinneringen
in te vullen.

Ik pak een potlood
gevuld met de pastelblauwe kleur van de ballon
en probeer de herinnering in te kleuren
net zoals ik met een stukje gum
de schaduwen lichter probeer te maken.

Ik wil zien wie er staat
wil weten van de herinneringen.

Ik wil opeens meer weten
van een moeder die een prins is
en stilte vond tijdens het schaatsen.

Dat vertelde je toch zo vaak, mam?

Je kon zwieren als de beste
maar er was nooit iemand
met wie je het deelde
omdat je alleen wilde zwieren
zoals ik zonder toeschouwers wil dansen
op stapstenen.

Ik wil meer van je weten mama.
Misschien moet ik je
als er een keer ijs ligt
vragen of ik weer met je mee mag
om je te zien zwieren
terwijl ik naast je dans
en we praten
met echte woorden
over wie je bent
nadat je van de stapsteen
waarop je zo lang stond afstapt.

Ik heb je nodig mama
om te leren
op een andere manier groot te worden
dan jij bent groot geworden.

Met potlood en gum
loop ik langs mijn eigen grens
op zoek naar werkelijkheden.

Friso

Hou je vast mama
aan de ballonnen die boven je hangen.
Grijp de touwtjes,
zuig wat zuurstof en lach.
Je ogen staan dof, mama,
Je ogen kunnen mijn lach gebruiken
maar de kou om me heen
laat me zwijgen.
Rood en groen en blauw en geel
vullen de ballonnen de ruimte om me
als ik in de woonkamer kom
aan het eind van de schemering
nog net voor de dageraad.
Je hebt de kamer gevuld met ballonnen
omdat jarig zijn
maar een keer per jaar een feest is.
Ik juich de ballonnen omhoog.
Ze raken elkaar tijdens hun langzame vlucht.
Mijn ogen gaan in slow motion
maar toch nog sneller dan de ballonnen.
Ik zie waar ze heen gaan
waar ze terecht komen
als ze de grond willen raken.
Ze raken de grond niet.
Ik volg de baan die ze gaan
en hou ze in de lucht.
Ik jongleer met ballonnen
net zolang
tot je beneden komt, mama
en je best doet om me te feliciteren
met mijn jarig zijn.

Beatrix

Goed zo Friso,
je vecht
maar er is geen vechten meer.
De ballonnen,
ze komen niet in het water terecht.
Je houdt ze erboven.
Je kunt niet bij ballonnen komen
als ze op de sneeuw liggen
en jij er onder.
Dan kun je alleen naar ze kijken
met doffe ogen
die proberen te lachen
terwijl aanraken onmogelijk is.
Groen en rood en blauw en geel
zweven ze boven je.
Bij de zuurstof die je er in had gestopt
kun je niet komen.
De ballonnen zweven niet meer
nooit meer.
Het zijn dode kleuren
zonder zuurstof
die op de sneeuw liggen
wachtend op een zucht wind.

Friso

Het is stil.
Zelfs met mijn ogen dicht
hoor ik niets.
Ik probeer geluiden,
hoe klein ook,
naar me toe te trekken
zoals ik wel eens probeer
de verte dichterbij te halen
door mijn vinger te krommen.
Het gakken van een gans
een blik van Mabel
het schrijven van mama.
Niets te horen.
Ik daal van de stilte af
maar de tocht naar beneden
duurt langer dan ik denk.
Ik klap in mijn handen
maar zelfs dat hoor ik niet.
Ik wil mijn ogen openen
maar weet dat het buiten me donker is.
Waarom zou ik mijn ogen openen
of van de stilte af dalen
als ik weet
dat er buiten me niets is.
Misschien moet ik weer gaan baden
spiernaakt
in de modderpoel
achter ons huis
om modder te voelen.
Om te voelen.
Om écht te voelen
tot in al mijn vezels.
Het is stil
alleen mijn gedachten maken lawaai.
Dat stelt me gerust.
Ze schreeuwen alleen zo hard
dat ik niet versta
en dus ook niet begrijp wat ik denk.

Friso

Ik weet.

Een ondergrondse hut bouwen
is onbezonnen.

Maar niemand vertelde me ooit
wat onbezonnen betekent.

Vlak bij de stapstenen
die leiden naar het huis van Mabel
hadden we onze eigen plek
aan het begin van onze liefde
omdat niemand mocht weten,
toen nog,

vanwege het glazen huis
waarin ik woonde,
dat we samen waren.

We konden in onze hut alles vinden
ook elkaar
op de tast

omdat niemand mocht weten
dat onze liefde echte liefde was.

We hadden een kaars
die we nooit aandedden
omdat we wisten,
dat dan weer wel,
dat kaarsen zuurstof nodig hebben.

In een ondergronds hol
is er te weinig van
om te delen met elkaar
en met een kaars.

We ontdekten
dat het donker een fijne plek is
om niet gevonden te worden.

Friso

Mijn lippen smaken anders
als ze onder de grond geproefd worden
aan het eerste begin
van onze liefde.
Ze deuken anders in.
Alsof je op een ballon drukt.
De geur van grond kust mee.
Ik zie je ogen niet Mabel
wanneer je mijn lippen zoekt
met jouw lippen
wanneer je mijn wimpers raakt
met jouw wimpers
wanneer je mijn handen steelt
met jouw vingers.
Ik zie je ogen niet,
weet niet of ze leven
of dat er een dofheid in zit
die ik niet kan voelen.
Je wimpers raken mijn wimpers.
Ze fluisteren woorden
die ik uit je mond niet hoor,
niet hoeft te horen.
Je wimpers zeggen meer
dan woorden uit je mond.
Ze zeggen dat je meer dichtbij me bent
dan woorden ooit dichtbij kunnen komen.
Ik luister naar de fluisteringen
die je overbrengt
als onze wimpers verstrengeld raken
als handen
waarvan de vingers elkaar vastgrijpen.
Je wimpers raken mijn wimpers.
Mijn lippen tintelen
door de woorden
die je wimpers fluisteren.
Genoeg, wil ik zeggen
maar je wimpers luisteren niet.
Ze fluisteren alleen
en ik luister onafgebroken.

Friso

Je vingers vinden de palm van mijn hand.
Ik voel de lijnen waarover je gaat.
Je volgt ze,
ik laat je me volgen.
Bij een kruispunt van lijnen aarzel je.
Ik neem de tijd
om je niet te laten beslissen.
Je mag stilstaan zo lang als je wilt.
Wanneer je verder gaat
zoek je een nieuwe weg
die niet anders is dan de vorige.
Mijn palm voelt licht
als je mijn hand ondersteunt
met je andere hand.
Hoger gaat mijn hand
lichter wordt hij
terwijl je verder gaat
met het ontdekken van de dunne lijnen
die dikker worden als je ze beschrijft.
Je schrijft zonder te praten.
Ik zie je ogen niet
want die van mij zijn dicht.
Mijn wimpers grijpen in elkaar
mijn lippen tintelen
als je vingers voelend
over de lijnen
van mijn handpalm gaan.

Friso

Fijn zand regende op ons.
Ik luisterde naar het vallen
maar kon het geluid niet plaatsen.
Het was als je woorden
die ik hoorde
maar waarvan ik de betekenis niet wist.
Je fluisteringen
het raken van je vingers
van mijn handpalmen
het verstrengeld raken
van onze wimpers.
Ik luisterde naar wat je wilde zeggen
zoals het fijne zand fluisterde.
'Laat je door me omarmen',
zei het zand.
Het wachtte niet op een antwoord.
We werden omarmd
door fijn zand
door dikker zand
door verstikkend zand.
Ik keek maar zag niets.
Ik voelde alleen een hand
die niet die van jou was, Mabel.
Hoorde hoe een stem dicht bij kwam
maar mijn wimpers niet raakte.
Je stem omarmde me, mama,
nadat je Mabel en mij had laten ontsnappen.
Je stem, lieve mama, omarmde me.
Je legde me uit
van onbezonnen
en we luisterden en knikten.
We keken elkaar aan.
Ik likte mijn lippen
tintelde mijn handpalmen
en voelde mijn wimpers
dit keer in gedachten
in die van Mabel grijpen.

Beatrix

Je kunt niet schaatsen op fijn zand.
Niet op stapstenen.
Dat moet op zwart ijs
zonder witte randen.
Een schaatsenrijdertje
kan woorden schrijven op het water.
Het kan schaatsen over het oppervlak
zonder dat hij door de spanning breekt.
kan zich bewegen waar niemand beweegt
praten met je, Friso, zonder te spreken.
Je kon niet met Mabel onder de grond blijven
dus heb ik je er uit gehaald.
Toen is het mij gelukt
aan het begin van jullie liefde
om jullie zuurstof te geven
boven het zand.
Het is me nu niet gelukt
om jou zuurstof te geven
omdat ik niet was
op de plek waar je
halverwege een helling
door de sneeuw werd ingehaald.
Het was als schaatsen op bevroren water
dat zwart leek
maar vol witte luchtballen zat
op de plek waar het water te diep was
om te kunnen staan
op het moment dat jullie zwaarder waren
dan het ijs kon verdragen.
Ik denk, Friso,
dat je je eigen ogen ziet.
Ze zijn dof.
Ik weet dat je daarom
je ogen voor altijd gesloten hebt.
Om je eigen ogen niet te hoeven zien.
Je ziet je eigen ogen
die willen lachen
die ballonnen zien
maar ze niet kunnen pakken.
Je was aan de verkeerde kant
van de sneeuw, Friso,
daar waar te weinig zuurstof is
om van te leven.

Beatrix

Je was aan de verkeerde kant
van de sneeuw, Friso,
bevangen door een kou,
die jou omarmde,
je sloot je ogen
om ze nu nog verder te sluiten
Je hebt gevochten.
Dat is het beeld
dat ergens zingt
als een wijsje zonder woorden
in de afgesloten kamer
van je hoofd
die ik heb ontsloten.

Friso

Water moet gewoon water zijn
en in de zomer dezelfde geur hebben
als in de winter.

De geur van levendig
van vers gemaaid gras,
bramen die een mond vullen,
van wolken die binnen het blauw getekend zijn.

Water moet gewoon zijn
zonder dat ik er over hoef na te denken.

Het moet stromen
of stilstaan
het moet dromen
toelachen en zingen.

Water moet roepen en vragen om een duik.

Het moet glimlachen vol zuurstof
genoeg om in te kunnen ademen.

Water moet zichzelf zijn
zoals ik mezelf mag zijn.

Ik moet water kunnen zijn
stromend en levendig
met de geur van vers gemaaid gras
dat me omarmt
en de smaak van bramen
in mijn mond.

Ik moet water kunnen zijn
zodat ik kan verdrinken in mezelf
kan ademen
met mezelf
vrij zijn in mezelf.

Ik moet water zijn.

Friso

Ik kijk door een verrekijker.
Alles wat ik zie is verder weg
veel verder weg
dan het hoort te zijn.
Het water aan mijn voeten
is onbereikbaar.
Het schaatsenrijdertje is zo klein
dat ik alleen de beweging in het water zie
niet wat hij schrijft.
Ik weet
dat ik de verrekijker om moet draaien
om wat ver is dichterbij te halen
om te kunnen zien wat ik niet zie
als ik mijn ogen het werk laat doen.
De tunnel waar ik door kijk
heeft donkere wanden
het licht is klein,
priemt aan het eind
als ik de randen van de zon af ga.
Ik kijk met beide ogen open
onafgebroken naar een plek zo ver
dat ik niet precies weet wat ik zie.
Het lijkt er op
of ik een hand zie die pantomime speelt.
Ik draai de verrekijker niet om.
Ik sluit mijn ogen
leg de kijker naast me in het gras
en ga met mijn oren op zoek
naar woorden
die mijn mama voor me tatoeëert.
Het is stil.
Ik hoor niets
dan het glijden van het schaatsenrijdertje
over het water aan mijn zijde.

Beatrix

Er vaart een papieren bootje
door je sloot.
Dat doen ze wel vaker.
Je kijkt er naar
en beseft dat het vreemder is dan je dacht.
Het schaatsenrijdertje beweegt er om heen
maar je ziet de woorden niet die hij schrijft.
Je ogen volgen het kabbelende bootje.
Je sluit ze bijna
kijkt tussen de tralies
van je wimpers door.
Je ziet anders nu
ziet dat het een boot vol herinneringen is
die voorbij vaart
zonder dat je het door had.
Je verplaatst je gedachten naar het papier
probeert de woorden te lezen die op het dek
in hoofdletters geschreven staan.
Je kunt er niet bij.
De letters,
ze zijn te groot
om het overzicht te krijgen.
Je pakt je verrekijker
en houdt hem zo dat
wat dichtbij is ver af lijkt.
Zo breng je de hoofdletters terug
tot woorden die je kunt lezen
en lees je de herinnering
die dreigde van je te varen.
De herinnering aan leven
en hoe mooi het is
veel mooier
dan alleen de herinnering er aan.

Beatrix

Je leeft niet.

Jij niet, Friso.

Dat kan niet

met doffe ogen

en zoveel te lange tellen

aan de verkeerde kant

van de zwarte sneeuw.

Je leeft niet meer

en wij mogen op zoek

naar een nieuwe vorm van leven

na jouw dood.

Beatrix

Je schaatst langzame woorden,
schaatsenrijdertje,
alsof ze belangrijker zijn
dan alle woorden
die je hiervoor schreef.
Snel pak je de verrekijker, Friso
en draait hem om
zodat je de woorden kan pakken
en ze niet mijlenver weg zijn.
Je veegt over je lippen
waar bramensap
een laagje heeft achtergelaten
en leest.
'Pak mijn hand'
schrijf de schaatserrijder
terwijl je weet
dat de schaatserrijder geen hand heeft.
'pak mijn hand'
schrijft hij nog een keer
om aan je duidelijk te maken
dat het tijd is
om weg te blijven.
Je probeert de verrekijker te verdraaien
om het moment uit te stellen
dat je laat zien
dat je aan de overkant bent.
De woorden die het schaatserrijdertje voor je schrijft
blijven drijven op het water
als kleine stapstenen.
Je legt de verrekijker naast je neer
gaat met je vinger
slenterend
over wat stapstenen in je hoofd.
Je voelt dat de woorden je
een voor een
vastpakken
om je niet meer los te laten.
'Pak mijn hand'
fluister je op jouw beurt
maar de sloot is leeg
op wat resten stapstenen na.

Beatrix

Je staat op
bekijkt de plek waar je lag
aan de kant van je sloot
en licht.
Je springt door de pastelblauwe lucht
die je zelf schetste
tussen de wolken door.
Je hoor je ginnegappende ganzen
en landt op de stenen.
Je danst op stapstenen
die een pad vormen
door het water van je sloot.
Je beweegt traag
staat wankel op je benen
maar je staat tenminste.
Je proeft de lippen van Mabel.
Ze tintelen.
Ze smaken vol troost
naar pannenkoeken
met bramen
die net zijn geplukt
tussen de doorns.
Haar lippen,
ze kleuren als de ballonnen
die rood en geel en blauw en groen stijgen
in de richting van de wolken
die lachen
tegen de lucht die je schetste
in een blauwe pastelkleur.
Je danst en kust Mabels lippen.

Beatrix

Je staat op de stapstenen in je sloot.
Ze smeken je om te dansen
op de geur van warme appeltaart
op de geur van pannenkoeken
met warme bramenjam.
Je durf nog niet
omdat je bang bent
in het water te vallen.
Je wacht tot je zeker weet
dat het schaatsenrijdertje
dat zijn tong uitsteekt
in het midden
van je netvlies stil staat.
'klaar', schrijft hij.
Je knikt
kijk naar zijn bewegingen
die woorden vormen:
'Kom maar
dans maar
kijk niet naar de stenen.
Die zijn er om jou vast te houden
niet om je los te laten.
Je valt niet
en zeker niet in het water.'
Je knikt nog een keer
laat je voeten los.
Je ziet ze bewegen
en je beweegt mee.
Je voelt je voeten
juist omdat je los hebt gelaten.
Je hoort je voeten.
Ze schuren
over het zwart
van de stenen.
Je danst met het schaatsenrijdertje
over het zwarte oppervlak
van de stapstenen.
Je danst je voeten achterna.
Ze weten de weg.
Je hoeft niets te doen.
Het schaatsenrijdertje leidt.
Jij volgt.
Je weet.
Je valt niet
en zeker niet meer
nooit meer
van de stapstenen
in het zwarte water.

Beatrix

Je springt, Friso,
zonder dat je het voelt,
van stapsteen naar stapsteen.
Je juicht,
zonder dat je je eigen lach ziet,
de woorden aan elkaar.
Je proeft de bramensap,
voelt wimpers tegen je wimpers
en wordt onderdeel van de woorden
die voor je geschreven zijn
door hem, je schaatsenrijdertje.
'Neem me mee',
fluister je
'breng me naar de kant.'
Je weet dat de kant van ons huis
de kant van de sloot is
waar je wilt zijn
maar niet meer kunt zijn.
Je wilt de woorden
die het schaatsenrijdertje schreef,
allemaal nog een keer lezen.
Allemaal.
Je wilt ze nog een keer ontdekken,
de echo die ze nalaten inhalen.
Je wilt ze zien
met je ogen open
voelen met je handen open.
Je wilt de woorden ondergaan
als een warme regen.
Je wilt met ze meevliegen
op de vleugelslagen van honderddertien ganzen.
Je wilt ze kerven,
in de bast van een boom
die je samen met Mabel uitkiest,
woord voor woord
met de doorns van de bramenstruiken
die later dit jaar weer groeien.
Je pakt de hand van het schaatsenrijdertje
en gaat met hem over het wateroppervlak,
laat je door hem over de stapstenen leiden.
Hij haalt je met zijn geschreven woorden
rustig naar zijn kant.
Dag schaatsenrijdertje, tot ziens.
Ga maar.
Je vindt je weg.
Je bent nu het schaatsenrijdertje, Friso.
Je zwiert
dat weet ik zeker,
over het water.

Beatrix

Dag Friso.

Je sluit je ogen.

Nu echt deze keer.

Je komt niet terug.

Was je hier geweest

dan had je je kamer hier gezien.

Je kamer

die zo lang

de kamer was waar we over je waakten.

Ik was het, lieve zoon,

heb met krassende pen

woorden geschreven die je kon horen

ook al leek je zo ver weg.

Ik heb ze je voorgelezen, allemaal

samen met de woorden die ik vond

op de bootjes die je zelf hebt gevouwen.

Ik zag de reactie van je wimpers

als ik je een goede nacht wenste

en heel dicht bij je was.

Ik voelde je voeten warmer worden

als ik ze aanraakte

hoorde je flinterdun zuchten

toen ik vertelde over jou

dat je het niet hebt overleefd

doordat je te lang onder de sneeuw bleef

waar ademen niet kan.

We hebben je bootjes open gevouwen

en met alle woorden

die ik heb opgeschreven

en die je van me hoorde

opgehangen aan de wanden

van deze, van onze kamer.

O kon je het maar zien

met nieuwe ogen

naar het behang vol woorden.

Jouw woorden

Mabels woorden

en mijn woorden.

Onze woorden.

Zie de sloot,
je water
en het schaatsenrijdertje.
Zie het bladerdek
van de boom
van Mabel.
Zie jouw herinneringen
die ik aanvulde met mijn gedachten
met mijn werkelijkheden
en onze gezamenlijke waarheden.
Zie het zandpad
waar je over rende
weg van hier
en weer terug
door het spoor dat je achterliet
in bramensap
dat warme gedachten vol troost
in zich had.
Ze zeiden,
lieve Friso,
dat je het niet aankon
om te leven zonder de zuurstof
die zij je gaven.
Ze zeiden
dat je het niet aankon
om vrij en voluit te ademen.
De pijnprikkels
die ze je toedienden
zijn niet overgekomen
want ze deden je niet grimassen
en ginnegappen.
Je bent er klaar voor
om verder te leven
aan jouw kant van de sloot
aan jouw kant
van jouw sloot.